

Resultaten verantwoordings- onderzoek 2013 bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII)

21 mei 2014

Dit document bevat alle resultaten van ons Verantwoordingsonderzoek 2013 bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) zoals gepubliceerd op www.rekenkamer.nl/verantwoordingsonderzoek. De tekst op de website en in dit document is vastgesteld op 12 mei 2014. Dit document is op 21 mei 2014 aangeboden aan de Tweede Kamer.

Inhoud

1 Structurele oplossing nodig voor subsidiebeheer en informatiebeveiliging	0
2 Kengetallen en ontwikkelingen van het Ministerie van OCW	2
2.1 Ministerie van OCW in cijfers	2
2.2 Ontwikkelingen	2
3 Beleidsinformatie Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	5
3.1 Innovatiegelden	5
3.2 Oordeel beleidsinformatie: 2 indicatoren niet deugdelijk tot stand gekomen en/of voldoen niet aan verslaggevingsvoorschriften	5
3.2.1 Indicator bekwaamheidseisen leraren PO en VO niet deugdelijk tot stand gekomen	6
3.2.2 Indicator aantal bezoeken rijksgesubsidieerde musea	7
4 Bedrijfsvoering Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	8
4.1 Oordeel bedrijfsvoering: 5 onvolkomenheden	8
4.1.1 Onvolkomenheid: Bescheiden voortgang informatiebeveiliging bestuursdepartement OCW	9
4.1.2 Onvolkomenheid: Informatiebeveiliging DUO in de steigers	10
4.1.3 Onvolkomenheid: Subsidiebeheer Dienst Uitvoering Onderwijs nog onvoldoende verbeterd	11
4.1.4 Onvolkomenheid: Inkoopbeheer Nationaal Archief nog niet verbeterd	13
4.1.5 Onvolkomenheid: Financieel beheer Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed zwak	13
4.1.6 Opgeloste onvolkomenheid: Problemen inkoopbeheer bestuursdepartement opgelost	15
4.1.7 Aandachtspunt: Vaststelling cultuursubsidies	16
4.2 Oordeel informatie over de bedrijfsvoering: deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan verslaggevingsvoorschriften	17
4.2.1 Aandachtspunt: Eerste stap gezet in het geven van informatie over het fraudebeleid	17
4.3 Historisch verloop onvolkomenheden OCW	18
4.4 Onvolkomenheden in relatie tot beheerdomeinen OCW	18
5 Financiële informatie Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	21
5.1 Gewichtenregeling en gewichtenleerlingen	21

5.1.1 Gewichtenregeling en gewichten	24
5.1.2 Van 15 miljoen naar 73 miljoen euro per jaar onrechtmatig	27
5.1.3 Bepaling opleidingsniveau ouders foutgevoelig	28
5.1.4 Oorzaken onzekerheid en rechtmatigheidsfouten	30
5.1.5 Budget is 735 miljoen euro	33
5.1.6 Wijziging gewichtenregeling leidt niet tot beter doelrealisatie	35
5.1.7 Trage voortgang verbetering rechtmatigheid	36
5.2 Oordeel rechtmatigheid financiële informatie: geen fouten en onzekerheden	38
5.2.1 Aandachtspunt: Wet normering topinkomens	38
5.3 Oordeel deugdelijke weergave financiële informatie: geen fouten en onzekerheden	38
5.4 Rechtmatigheid en deugdelijke weergave op artikelniveau: 1 fout en onzekerheid in de afgerekende voorschotten	38
5.4.1 Fouten en onzekerheid in de afgerekende voorschotten	39
5.5 Onvolkomenheden in relatie tot artikelen OCW	39
6 Alle financiële gegevens	41
6.1 Alle begrotingsartikelen	41
6.2 Baten-lastendiensten	64
6.3 Saldibalans	67
6.4 Afgerekende voorschotten	72

1 **Structurele oplossing nodig voor subsidiebeheer en informatiebeveiliging**

0

Het Ministerie van OCW stelt de nodige eisen aan de bedrijfsvoering van de duizenden (onderwijs)instellingen in Nederland. Het is daarom extra belangrijk dat het ministerie de eigen bedrijfsvoering op orde heeft. OCW heeft in 2013 wederom veel aandacht geschonken aan het verbeteren van de bedrijfsvoering.

Het Ministerie van OCW heeft in 2013 wederom veel aandacht geschonken aan het verbeteren van de bedrijfsvoering.

Dit heeft nog onvoldoende effect gehad om de tekortkomingen in het subsidiebeheer en de informatiebeveiliging op te lossen. De al langer bestaande onvolkomenheid in het inkoopbeheer is in 2013 wel opgelost. Daarentegen hebben wij een nieuwe onvolkomenheid geconstateerd in het financieel beheer bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De minister geeft in de bedrijfsvoeringsparagraaf aan de tekortkomingen structureel op te willen lossen. Wij waarderen het dat de minister zich dit als doel heeft gesteld.

Bescheiden voortgang informatiebeveiliging bestuursdepartement OCW

Het bestuursdepartement heeft stappen gezet bij het verbeteren van de informatiebeveiliging. In 2013 is een project gestart om te voldoen aan het rijksbreed afgesproken basisbeveiligingsniveau. Het bestuursdepartement voldoet nog niet op alle aspecten aan de normen voor informatiebeveiliging bij het Rijk. Dit kan gevolgen hebben voor de continuïteit van de bedrijfsvoering (en daardoor voor de primaire processen) en ook voor de betrouwbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie. We handhaven daarom de onvolkomenheid.

Informatiebeveiliging DUO in de steigers

Om de informatiebeveiliging bij Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) te verbeteren stond 2013 nog in het teken van de planvorming. Er is een plan van aanpak Informatiebeveiliging opgesteld. DUO heeft eind 2013 een beleidsplan opgesteld voor bedrijfscontinuïteitsmanagement. Voor

drie van de negen bedrijfskritische processen zijn continuïteitsplannen uitgewerkt. Na een calamiteit moeten de processen zo snel mogelijk weer werken. Omdat implementatie nog moet plaatsvinden en de werking van de maatregelen nog niet aantoonbaar is, handhaven wij de onvolkomenheid.

1

Aandacht voor verbetering subsidiebeheer blijft nodig

In 2013 heeft het ministerie veel werk verzet en verbetermaatregelen genomen. Deze maatregelen hebben nog onvoldoende gewerkt waardoor het ministerie niet zeker weet of subsidies rechtmatig worden besteed.

Inkopen Nationaal Archief nog niet verbeterd

Het inkoopbeheer van het Nationaal Archief voldoet niet aan de eisen van rechtmatige en doelmatige inkoop, omdat belangrijke beheersmaatregelen ontbreken. Zo ontbreken een volledig contractenregister, een aanbestedingskalender en een spendanalyse. We handhaven de onvolkomenheid.

Financieel beheer Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed zwak

Het financieel beheer van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) staat sinds 2010 onder druk. De RCE probeert wel knelpunten op te lossen maar slaagt daar nog onvoldoende in. Dit jaar was het subsidiebeheer verslechterd en waren er tekortkomingen in het inkoopbeheer. Daarom is het financieel beheer van de RCE nu een onvolkomenheid.

2 Kengetallen en ontwikkelingen van het Ministerie van OCW

2

2.1 Ministerie van OCW in cijfers

* Bedragen in miljoen euro.

2.2 Ontwikkelingen

Een slim, vaardig en creatief Nederland, dat is de missie waar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) aan werkt. Het departement ontwikkelt beleid voor onderwijs, cultuur en wetenschap en financiert deze sectoren.

De kwaliteit van het onderwijs verbeteren en meer maatwerk leveren, daar was het beleid in de onderwijssectoren in 2013 op gericht. Om de prioriteiten van het in september afgesloten [Nationaal Onderwijsakkoord](#) te verwezenlijken is eind 2013 650 miljoen euro voor kwaliteitsverbetering aan voornamelijk de scholen in het primair en voortgezet onderwijs uitgekeerd. Het bedrag wordt voor 2014 in zijn geheel toegevoegd aan de lumpsum die de schoolbesturen ontvangen. Specifieke bestemmingen zijn betere leraren en schoolleiders en conciërges en klassenassistenten. Het is hier de vraag hoe inzichtelijk

kan worden gemaakt in welke mate de doelstellingen zullen worden gerealiseerd.

3

De Inspectie van het Onderwijs (Ivho) werkt aan integratie van het toezicht op de kwaliteit en de financiën. Het bestuurlijk handelen is ook betrokken in het toezicht als blijkt dat het risico's oplevert voor de kwaliteit van het onderwijs.

Om voor goed bestuur zorg te dragen is er de [agenda voor versterking van bestuurskracht](#) gekomen. Goed financieel beheer vraagt om een vooruitziende blik van het schoolbestuur. Bij financiële vraagstukken is het van belang dat het bestuur afwegingen en veronderstellingen expliciteert en daarover transparant is. Zoals in het jaarverslag, bijvoorbeeld over de financiële risico's gerelateerd aan investeringen in huisvesting en aan demografische krimp. Daarvoor is het noodzakelijk dat het jaarverslag een met cijfers onderbouwde beschouwing bevat over de verwachte ontwikkelingen van beleid en organisatie. Dit is de zogenaamde continuïteitsparagraaf, waarbij drie jaar vooruit wordt gekeken. Wij vinden dit een goede zaak; het zet schoolbestuurders en toezichthouders er toe aan transparant te zijn over de toekomstplannen van hun organisatie.

In de cultuursector zijn in 2013 de subsidies voor de periode 2009–2012 vastgesteld. De besteding van de cultuursubsidies door de instellingen is voor een deel achtergebleven bij de vooraf toegekende bedragen. Culturele instellingen hoeven het geld niet terug te storten op voorwaarde dat er een goed plan is om het geld alsnog te besteden aan beoogde culturele activiteiten.

Wijzigingen in de begrotingsindeling

De begrotingsindeling is in 2013 gewijzigd mede als gevolg van de nieuwe begrotingspresentatie 'Verantwoord begroten' en het aantreden van het kabinet Rutte-Asscher. Bovendien zijn enkele beleidsterreinen en taken tussen ministeries verschoven. In de [conversietabel](#) ziet u waaruit de wijzigingen van 2013 ten opzichte 2012 zijn op te maken.

Conversietabel begroting en jaarverslag 2012-2013 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Begroting en jaarverslag OCW 2012		Begroting en jaarverslag OCW 2013	
Art. no	Omschrijving artikel	Art. no	Omschrijving artikel
	Beleidsartikelen		Beleidsartikelen
1	Primair onderwijs	1	Primair onderwijs
3	Voortgezet onderwijs	3	Voortgezet onderwijs
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie
6	Hoger beroepsonderwijs	6	Hoger beroepsonderwijs
7	Wetenschappelijk onderwijs	7	Wetenschappelijk onderwijs
8	Internationaal beleid	8	Internationaal beleid
9	Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid	9	Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid
11	Studiefinanciering	11	Studiefinanciering
12	Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	12	Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten
13	Lesgeelden	13	Lesgeelden
14	Cultuur	14	Cultuur
15	Media	15	Media
16	Onderzoek en wetenschapsbeleid	16	Onderzoek en wetenschapsbeleid
25	Emancipatie	25	Emancipatie
	Niet-beleidsartikelen		Niet-beleidsartikelen
91	Nominaal en onvoorzien	91	Nominaal en onvoorzien
92	Apparaat kerndepartement		
93	Inspecties		
94	Adviesraden		
		95	Apparaatskosten

Toelichting op de conversie

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Ongewijzigd

Artikel is opgeheven en ondergebracht onder artikel 95

Artikel is opgeheven en ondergebracht onder artikel 95

Artikel is opgeheven en ondergebracht onder artikel 95

Onder het artikelniveau is de structuur veranderd naar de onderdelen personeel en materieel.

3 **Beleidsinformatie Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap**

5

3.1 **Innovatiegelden**

In het verantwoordingsonderzoek over 2013 hebben wij de beleidsinformatie van vijf beleidsthema's onderzocht. Het onderzoek naar innovatiebeleid raakt ook het Ministerie van OCW, zie [Beter inzicht in uitgaven en resultaten innovatiebeleid nodig \(EZ\)](#).

3.2 **Oordeel beleidsinformatie: 2 indicatoren niet deugdelijk tot stand gekomen en/of voldoen niet aan verslaggevingsvoorschriften**

Wij zijn van oordeel dat 2 van de 6 onderzochte prestatie-indicatoren van de beleidsinformatie in het Jaarverslag 2013 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap niet deugdelijk tot stand zijn gekomen en/of voldoen aan de verslagleggingseisen.

Onderzochte prestatie-indicatoren

Voor ons oordeel over het totstandkomingsproces van de beleidsinformatie hebben wij aan de hand van de Begroting 2013 en het Jaarverslag 2013 van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap de volgende prestatie-indicatoren onderzocht:

- Algemene tevredenheid van HBO-studenten; 65,6% scoort 4 of 5;
- Algemene studenttevredenheid van WO-studenten; 80,1% scoort 4 of 5;
- Excellente leerlingen en studenten. Primair onderwijs: de grensscore voor de beste 20% van de leerlingen stijgt naar 545 in 2015;

- Excellente leerlingen en studenten. Voortgezet onderwijs: gemiddelde eindexamencijfers (CE+SE) van de 20% best presterende VWO-leerlingen van 7,6 in 2010 naar 7,8 in 2015;
- Bekwame leraren en schoolleiders. In 2016 voldoen alle leraren in PO en VO aan de bekwaamheidseisen op de onderdelen 'afstemmen op verschillen' en 'opbrengstgericht werken';
- Aantal bezoeken rijks-gesubsidieerde musea.

6

3.2.1 Indicator bekwaamheidseisen leraren PO en VO niet deugdelijk tot stand gekomen

Bekwame leraren en schoolleiders is het streefdoel. Deze indicator meet daarom of in 2016 alle leraren (100%) in primair en voortgezet onderwijs voldoen aan de bekwaamheidseisen op de onderdelen 'afstemmen op verschillen' en 'opbrengstgericht werken'. In 2013 voldoen op 60% van de basisscholen de leraren aan de norm 'afstemmen op verschillen' en 56% aan de norm 'opbrengstgericht werken'.

De prestatie-indicator is niet ordelijk en controleerbaar door het ontbreken van een procesbeschrijving en een dossier van het totstandkomingsproces bij het Ministerie van OCW. Daarnaast zijn verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de informatieverstrekker, de Inspectie van het Onderwijs, niet belegd. Er zijn door het ministerie geen aanvullende maatregelen getroffen om de risico's in het totstandkomingsproces te verminderen.

Reactie van de minister

De minister geeft aan dat de prestatie-indicator wel ordelijk en controleerbaar is, doordat er metadata beschikbaar zijn, net als bij de overige indicatoren. De metadata zijn beschikbaar op trendsbeeld.minocw.nl:

http://www.trendsbeeld.minocw.nl/metadata_streefdoelen_onderwijs_dyn.php.

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://www.rekenkamer.nl)

Nawoord Algemene Rekenkamer

We hechten eraan onze opmerking te verduidelijken. Er is sprake van deugdelijke totstandkoming als het proces van totstandkoming ordelijk en controleerbaar verloopt. Dat wil zeggen dat de verantwoordelijkheden en bevoegdheden goed in het proces zijn belegd en dat het proces achteraf reconstrueerbaar is. Ordelijk, controleerbaar en deugdelijk betekenen voorts dat de informatie die als uitkomst van het proces wordt opgeleverd op volledige en juiste wijze wordt opgenomen en dat bij alle externe beleidsinformatie in de begroting (en het jaarverslag) duidelijk

de informatiebron wordt aangegeven. De beschikbaarheid van de meta-
data is wel een belangrijk onderdeel van het totstandkomingsproces,
maar biedt op zichzelf geen garantie voor het ordelijk en controleerbaar
verloop van het gehele totstandkomingsproces.

7

3.2.2 Indicator aantal bezoeken rijksgesubsidieerde musea

De begroting 2013 geeft aan dat de streefwaarde, '6 miljoen bezoeken
aan gesubsidieerde musea in 2013' betreffen. In het Jaarverslag 2013
zijn de realisatiecijfers van 2012 opgenomen.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij hebben vastgesteld dat van deze indicator uit de Begroting 2013 het
realisatiecijfer niet actueel is opgenomen in het Jaarverslag 2013. Wij
bevelen de minister van OCW aan de beheersingsmaatregelen voor de
totstandkoming van het jaarverslag aan te scherpen en er bij de
totstandkoming van de begroting op te letten dat de juiste informatie
wordt opgenomen.

Reactie van de minister

In het jaarverslag 2013 zijn voor deze indicator de realisatiecijfers van
2012 opgenomen. Het opnemen van recentere cijfers is niet mogelijk,
omdat deze gegevens op basis van de jaarverslagen van de musea
worden gegenereerd. Deze jaarverslagen verschijnen op 1 april, maar
moeten daarna nog door het ministerie worden gecontroleerd. Het is dus
niet mogelijk om deze gegevens in het jaarverslag 2013 mee te nemen.

[Lees de volledige reactie op \[verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\]\(http://verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\)](http://verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

Nawoord Algemene Rekenkamer

Beleidsinformatie is mede bedoeld om meerjarige trends te kunnen zien
en beoordelen. Wanneer het niet mogelijk is om het meest recente
realisatiecijfer te hanteren, moet genoeg worden genomen met het
cijfer van het jaar daarvoor. In de begroting dient in dat geval expliciet
te worden aangegeven welk realisatiecijfer voor de desbetreffende
indicator wordt gehanteerd.

4 Bedrijfsvoering Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

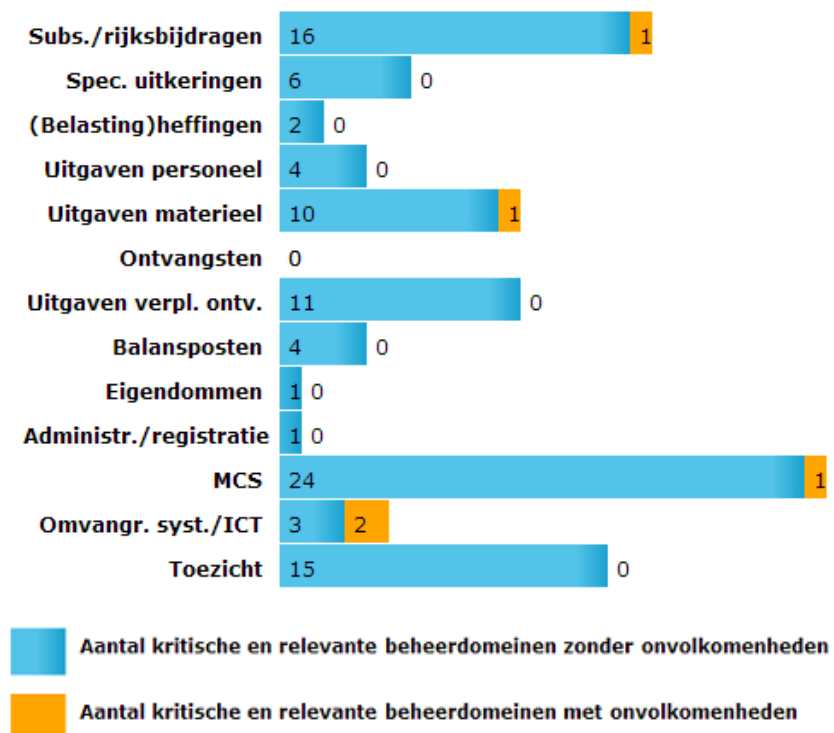
8

4.1 Oordeel bedrijfsvoering: 5 onvolkomenheden

Wij zijn van [oordeel](#) dat de onderzochte onderdelen van de bedrijfsvoering van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voldoen aan de in de [CW 2001](#) gestelde eisen, met uitzondering van 5 onvolkomenheden. In 2012 constateerden wij eveneens 5 onvolkomenheden.

Er is in 2013 1 onvolkomenheid opgelost en 1 onvolkomenheid bij gekomen, zie [historisch verloop onvolkomenheden](#).

De 5 onvolkomenheden in 2013 hebben betrekking op 5 van de 102 relevante en kritische beheerdomeinen, zie onderstaande figuur. Voor meer informatie zie [onvolkomenheden in relatie tot beheerdomeinen](#).

4.1.1 Onvolkomenheid: Bescheiden voortgang informatiebeveiliging bestuursdepartement OCW

Het bestuursdepartement heeft stappen gezet bij het verbeteren van de informatiebeveiliging. Om te voldoen aan het rijksbreed afgesproken basisbeveiligingsniveau is in 2013 een project gestart. Eind 2013 heeft het ministerie echter nog niet alle bijbehorende maatregelen volledig ingevoerd.

Het bestuursdepartement voldoet nog niet op alle aspecten aan de rijksbrede normen voor informatiebeveiliging. Dit kan gevolgen hebben voor de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en de continuïteit van de bedrijfsvoering.

Basis beveiligingsmaatregelen nog niet volledig toegepast

Het bestuursdepartement van OCW heeft een deel van onze aanbevelingen uit het VO 2012 opgevolgd. Zo is in 2013 een Informatiebeveiligingsplan opgesteld, waarin de activiteiten rond informatiebeveiliging in samenhang worden beschreven. Het programma Informatiebeveiliging is bedoeld om de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst (BIR) te implementeren. Het bestuursdepartement heeft eind 2013 geïnventariseerd aan welke beveiligingsmaatregelen ze voldoet en aan welke nog moet worden gewerkt in 2014.

Beveiligingsbewustzijn vergroten

Het informatiebeveiligingsbeleid is geactualiseerd. Workshops en lezingen zijn georganiseerd om het beveiligingsbewustzijn bij de medewerkers te vergroten.

Nog genoeg te doen

Het verbetertraject is ingezet, maar het bestuursdepartement voldoet nog niet op alle onderdelen aan de rijksbrede normen voor informatiebeveiliging. Hiervoor moet het bestuursdepartement de maatregelen van het rijksbreed afgesproken basisbeveiligingsniveau nog volledig implementeren. De noodzakelijke risicoanalyses voor de bedrijfskritische systemen zijn nog niet uitgevoerd, evenals de inrichting van de Plan-Do-Check-Act (PDCA) cyclus voor het structureel borgen van informatiebeveiliging. Het eigenaarschap voor informatiesystemen en informatieketens is niet altijd duidelijk belegd bij het lijnmanagement.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij bevelen de minister van OCW aan de maatregelen uit de rijksbrede baseline voor informatiebeveiliging volledig en aantoonbaar toe te

passen. Laat het lijnmanagement hierop toezien en schenk specifiek aandacht aan ketenverantwoordelijkheid. Laat voorts de ontbrekende risicoanalyses voor bedrijfskritische systemen uitvoeren.

10

Reactie van de minister

De minister herkent zich in onze feitelijke constatering en onderschrijft de aanbevelingen. Er zijn door OCW flinke stappen gezet met informatiebeveiliging. De ingezette verbeteracties worden voortgezet, de gestarte PDCA-cyclus geborgd en eigenaren toegewezen aan informatiesystemen.

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

4.1.2 Onvolkomenheid: Informatiebeveiliging DUO in de steigers

Om de informatiebeveiliging bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) te verbeteren stond 2013 nog vooral in het teken van de planvorming. DUO heeft een plan van aanpak Informatiebeveiliging opgesteld en eind 2013 een beleidsplan voor bedrijfscontinuïteitsmanagement. Voor drie van de negen bedrijfskritische processen zijn continuïteitsplannen uitgewerkt. Na een calamiteit moeten de processen zo snel mogelijk weer werken.

In 2013 zichtbare aandacht voor informatiebeveiliging

DUO heeft goede stappen gezet om de informatiebeveiliging te verbeteren. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de aandacht voor het bevorderen van het beveiligingsbewustzijn bij de medewerkers. Geconstateerde knelpunten worden maandelijks besproken in de Taskforce Informatiebeveiliging DUO.

Uitvoering van beveiligingsmaatregelen blijft achter

DUO voldoet in 2013 niet aan alle bij het Rijk gehanteerde normen voor informatiebeveiliging. Dit kan gevolgen hebben voor de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de informatie en de continuïteit van de bedrijfsvoering. Eind 2013 heeft DUO inzichtelijk gemaakt in hoeverre in opzet wordt voldaan aan het rijksbreed afgesproken basisbeveiligingsniveau van de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst (BIR). DUO heeft de ambitie om eind 2014 hieraan te voldoen. Hiervoor dienen de maatregelen nog wel aantoonbaar toegepast te worden.

Informatieketens en risicoanalyses

DUO heeft als uitvoeringsorganisatie rechtstreeks te maken met individuele klanten, gegevensuitwisselingen met publieke en private organisaties in het onderwijsveld en daarbuiten. Wij hebben niet kunnen vaststellen dat de verantwoordelijkheden voor de informatieketens zijn

toegewezen aan lijnmanagers. Daarnaast heeft DUO nog niet voor alle bedrijfskritische processen, inclusief de ondersteunende informatiesystemen, risicoanalyses uitgevoerd.

11

Plan-Do-Check-Act-cyclus

Het informatiebeveiligingsbeleid van DUO dient conform de BIR opgezet en uitgevoerd te worden volgens de Plan-Do-Check-Act-cyclus. Vooral de controlefunctie laat in 2013 nog te wensen over. Het lijnmanagement controleert nog niet in voldoende mate of bestaande maatregelen daadwerkelijk worden nageleefd en effectief zijn.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij bevelen de minister van OCW aan de maatregelen uit de rijksbrede baseline voor informatiebeveiliging volledig en aantoonbaar toe te passen. Laat het lijnmanagement hierop toezien en schenk specifiek aandacht aan ketenverantwoordelijkheid.

Reactie van de minister

De minister onderschrijft onze aanbevelingen. Voor een verdere verbetering van de borging van informatiebeveiliging binnen de organisatie zijn in 2014 diverse actiepunten voortgezet. Naast de implementatie in 2014 van de overige BIR-normen staat de overdracht van kennis, het verhogen van het bewustzijn over risico's en incidenten en het borgen van de PDCA-cyclus centraal. Tot slot wordt er in december 2014 een zelfevaluatie uitgevoerd.

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

4.1.3 Onvolkomenheid: Subsidiebeheer Dienst Uitvoering Onderwijs nog onvoldoende verbeterd

In 2013 is veel werk verzet en zijn verbetermaatregelen genomen om het subsidiebeheer op orde te krijgen. Deze maatregelen hebben nog onvoldoende gewerkt waardoor het ministerie niet zeker weet of subsidies rechtmatig worden besteed.

Resultaten van verbetermaatregelen nog onvoldoende zichtbaar

De verbetermaatregelen hebben in 2013 nog onvoldoende effect gehad. Zo zijn inhoudelijke beoordelingen en controlehandelingen onvoldoende zichtbaar in de subsidiedossiers vastgelegd en zijn de verantwoordelijkheden in het subsidieproces pas in een laat stadium verhelderd. In ons onderzoek hebben wij bij diverse subsidies niet kunnen vaststellen of de subsidies volgens de regels zijn verleend en/of vastgesteld. Ook is onvoldoende duidelijk of de subsidievoorwaarden

(volledig) zijn nageleefd. Voor een bedrag van 160,6 miljoen euro hebben wij daarom onzekerheid over de rechtmatigheid.

12

Toezeggingen nagekomen

De verdeling van de verantwoordelijkheden tussen de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) en de beleidsdirecties bij de subsidiëring op grond van de Wet Overige Onderwijs-subsidies (WOOS) en de Regeling Onderwijs Subsidies (ROS) is eind 2013 verhelderd. Hiermee is de minister haar toezegging nagekomen. Regelgeving is aangepast en in de tweede helft van 2013 zijn checklists en modelbeschikkingen ontwikkeld voor subsidieverlening en -vaststelling. Het toezicht op (grote) niet-onderwijsinstellingen waarmee OCW een structurele relatie heeft, dient nog te worden aangescherpt.

Vorkomen misbruik en oneigenlijk gebruik bij subsidies vraagt meer aandacht

De minister van OCW heeft in 2012 toegezegd scherper toe te zien op het opstellen van de [ontbrekende risicoanalyses](#) [link naar VO OCW 2012], inclusief aspecten van misbruik en oneigenlijk gebruik van subsidiegelden. Deze toezegging is niet nagekomen. Ook in 2013 waren er nauwelijks specifieke risicoanalyses per subsidieregeling om te kunnen bepalen welke maatregelen nodig zijn om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Het ministerie heeft geen aanvullende administratieve of fysieke controles op basis van de risicoanalyses uitgevoerd. Hierdoor weet het ministerie niet zeker of subsidies rechtmatig en doelmatig zijn besteed. Ten slotte heeft OCW geen centrale registratie en analyse per organisatieonderdeel van gevallen van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij bevelen de minister van OCW aan het subsidiebeheer in 2014 structureel te verbeteren en risicoanalyses en aanvullende controles uit te voeren om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen.

Reactie van de minister

De minister onderkent onze bevindingen en neemt de aanbevelingen over. Dit rapport sterkt haar in de overtuiging dat het vorig jaar gestarte verbetertraject de juiste elementen bevat om het subsidieproces te kunnen beheersen. Ondanks het feit dat het verbetertraject nog in 2014 doorloopt, verwacht zij in 2014 al zichtbaar resultaat van de verbetermaatregelen.

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://www.rekenkamer.nl)

4.1.4 Onvolkomenheid: Inkoopbeheer Nationaal Archief nog niet verbeterd

13

Het inkoopbeheer van het Nationaal Archief voldoet niet aan de eisen van rechtmatige en doelmatige inkoop, omdat belangrijke beheersmaatregelen ontbreken. Zo ontbreken een volledig contractenregister, een aanbestedingskalender en een spendanalyse. Het Nationaal Archief moet de kritische beheersmaatregelen structureel in het inkoopproces opnemen en toepassen. In 2013 zijn, evenals in 2012, wel verbetermaatregelen ontworpen. In 2014 zal de werking van deze maatregelen zich moeten manifesteren.

Wij handhaven de onvolkomenheid inkoopbeheer. Het Nationaal Archief was voornemens om alle verbetermaatregelen te implementeren, maar als gevolg van het wegvallen van sleutelfunctionarissen en de relatief beperkte omvang van de organisatie bleek het niet mogelijk om deze maatregelen volledig door te voeren.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij bevelen de minister van OCW aan het Nationaal Archief de kritische beheersmaatregelen structureel in het inkoopproces op te laten nemen en toe te passen.

Reactie van de minister

In 2013 heeft het Nationaal Archief de beheersing van de inkoopprocessen en -procedures structureel verbeterd door aanscherping van de interne controle en afstemming van de aanpak van inkooptrajecten met de inkoopadviseurs van het bestuursdepartement. Dit heeft geresulteerd in een duidelijke verbetering van de rechtmatigheid van inkopen ten opzichte van 2012.

De minister zal de aanbevolen beheersmaatregelen voor het verder op orde brengen van het inkoopbeheer van het Nationaal Archief toepassen. Het contractregister is inmiddels gerealiseerd en wordt actueel gehouden. Het periodiek uitvoeren van spendanalyses en het vastleggen van de resultaten van die controles is en de aanbestedingskalender actueel houden is onderdeel van de verbeteraanpak voor 2014.

[Lees de volledige reactie op \[verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\]\(http://verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\)](http://verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

4.1.5 Onvolkomenheid: Financieel beheer Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed zwak

Het financieel beheer van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) staat al sinds 2010 onder druk. De RCE probeert wel knelpunten op te lossen, maar slaagt daar nog onvoldoende in. Het toezicht van het

bestuursdepartement op het financieel beheer van RCE kan scherper. Over 2013 constateerde de Auditdienst Rijk dat het subsidiebeheer was verslechterd en vonden wij tekortkomingen in het inkoopbeheer. Daarom is het financieel beheer van de RCE nu een onvolkomenheid.

14

Inkoopbeheer RCE

Het inkoopbeheer van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) vertoont enkele tekortkomingen. Wij constateren dat met de inkopen fouten worden gemaakt en dat de key controls in de praktijk niet altijd op een juiste manier zijn ingericht. Als buitendienst is de RCE zelf belast met het doen van de inkopen. De RCE is niet verplicht de inkoopafdeling te consulteren. De inkoopafdeling faciliteert de RCE wel met formats en checklists voor het verrichten van de inkopen. Daarnaast zijn er OCW-brede afspraken gemaakt over de te volgen lijn bij escalaties waarbij een DG of de SG voor akkoord moet tekenen. In de praktijk blijkt dat de RCE deze afspraken niet altijd naleeft en volstaat met de handtekening van de directeur.

Het subsidiebeheer van de RCE is in 2013 verslechterd

Zowel de subsidieverleningen als -vaststellingen door de RCE verliepen niet beheerst in 2013. Het subsidiebeheer -in het bijzonder de vaststellingen- bij de RCE voldoet al een aantal jaren niet aan de daaraan te stellen eisen. De belangrijkste oorzaak daarvan is dat de RCE de afgelopen jaren onvoldoende succesvol is geweest bij het oplossen van knelpunten in de voornoemde processen en het implementeren van de noodzakelijke verbeteringen daarin.

Subsidieverlening te laat en niet gelijktijdig

In 2013 heeft de RCE veel later dan gepland een nieuw subsidiesysteem in gebruik genomen. De RCE organisatie bleek onvoldoende in staat met deze gecompliceerde omstandigheden om te gaan. Als gevolg hiervan was de subsidieverlening voor instandhouding van monumenten niet ordelijk en controleerbaar.

Subsidievaststelling blijvend probleem

Het proces van vaststellen van subsidies is in 2013 niet verbeterd ten opzichte van 2012. Bijna alle vaststellingen die de Auditdienst Rijk heeft beoordeeld vertonen tekortkomingen in het financieel beheer. Om het proces vaststellen van subsidies te verbeteren is een stappenschema opgesteld. Dit zal in 2014 worden geïmplementeerd. De RCE heeft het voornemen om het nieuwe subsidiesysteem aan te vullen met de vaststellingen.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

15

Wij bevelen de minister van OCW aan de verantwoordelijkheden voor het inkoopbeheer door de RCE duidelijk vast te leggen en de RCE dienovereenkomstig te laten handelen.

Voor het subsidiebeheer bevelen wij de minister van OCW aan te zorgen voor toezicht op de uitvoering van de projecten en op de controle en vastlegging van de verantwoording daarover. Bij de vaststelling van subsidies moet worden gelet op het naleven van de subsidievoorwaarden.

Reactie van de minister

De minister heeft maatregelen genomen om herhaling te voorkomen. Het inkoopbeheer vertoont enkele tekortkomingen. Ter verbetering is de inkoop binnen de RCE gecentraliseerd. Bij het inkopen door de RCE worden nu alle procedures en formats van Rijk en OCW gevolgd en gebruikt. Hierdoor is een rechtmatig verloop van de inkoop geborgd. Ten aanzien van het subsidiebeheer constateert de AR in het jaar 2013 een verslechtering. Het beschikken van subsidies is in 2013, in tegenstelling tot voorgaande jaren, niet ordelijk en controleerbaar verlopen. De oorzaak hiervan ligt voor een belangrijk deel in de overgang naar digitaal werken binnen de RCE. Deze overgang was onvoldoende voorbereid. Er worden maatregelen getroffen om dit beschikkingsproces in 2014 beter te laten verlopen, zodat een rechtmatig verloop van vaststellingen in 2014 is geborgd.

[Lees de volledige reactie op \[verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\]\(http://verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\)](http://verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

Nawoord Algemene Rekenkamer

Wij zullen de inspanningen van de minister om de tekortkomingen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed tegemoet te treden met belangstelling volgen.

4.1.6 Opgeloste onvolkomenheid: Problemen inkoopbeheer bestuursdepartement opgelost

Het bestuursdepartement heeft de noodzakelijke verbeteringen doorgevoerd in het inkoopproces. Wij merkten het inkoopbeheer sinds 2009 aan als een onvolkomenheid in de bedrijfsvoering. In 2012 heeft het bestuursdepartement een verbeterplan opgesteld en het effect van deze verbeteringen is in 2013 voldoende zichtbaar. Hiermee is een jarenlange onvolkomenheid opgelost.

In 2012 is het bestuursdepartement gestart met de uitvoering van het verbeterplan. Omdat de structurele werking van de kritische beheersmaatregelen in 2012 nog ontbrak, hebben wij in 2012 de onvolkomenheid gehandhaafd. In 2013 is de stijgende lijn doorgezet en

signaleren wij dat op een effectieve wijze invulling is gegeven aan de beheersmaatregelen. Zo beschikt het bestuursdepartement over een juist en volledig contractenregister, voert het bestuursdepartement spendanalyses uit worden er interne controles uitgevoerd. Hierdoor stellen wij vast dat de verbetermaatregelen voor het inkoopbeheer over 2013 toereikend zijn geweest.

16

4.1.7 Aandachtspunt: Vaststelling cultuursubsidies

Rechtmatige vaststelling cultuursubsidies

De cultuursubsidies Basisinfrastructuur over de periode 2009-2012 zijn in 2013 afgerekend. Er is in 2013 voor circa 2,3 miljard euro aan subsidies rechtmatig vastgesteld. Tijdens de subsidieperiode 2009-2012 heeft de Tweede Kamer een bezuiniging in de Basisinfrastructuur doorgevoerd. Van cultuurinstellingen in de Basisinfrastructuur wordt meer ondernemerschap verwacht, zoals meer eigen inkomsten genereren.

Subsidiegelden toegevoegd aan reserves

Het Ministerie van OCW heeft verschillende maatregelen genomen om instellingen die met een gehele of gedeeltelijke subsidieterugval voor de periode 2013-2016 zijn geconfronteerd tegemoet te komen. Daarvoor is de Regeling frictie- en transitiekosten culturele basisinfrastructuur 2009-2012 opgesteld. Daarnaast heeft de minister bij de subsidievaststelling 2009-2012 besloten bedragen die gedurende die periode aan het zogenoemde Bestemmingsfonds OCW bij de instellingen waren toegevoegd, in beginsel niet terug te vorderen. Voor iedere aanwending van dit bestemmingsfonds was in 2012 toestemming van de minister nodig. Dit toestemmingsvereiste is ingetrokken. De Tweede Kamer en de instellingen zijn over de genomen [maatregelen](#) geïnformeerd.

Subsidies niet teruggevorderd

Bij het niet geheel verrichten van de voorgenomen activiteiten maakt de minister van OCW veelal gebruik van de discretionaire bevoegdheid om het subsidiebedrag niet lager vast te stellen. Verder hebben culturele instellingen, conform de subsidievoorwaarden, subsidiegelden die niet waren besteed, toegevoegd aan het Bestemmingsfonds OCW. De minister van OCW heeft deze middelen bij de vaststelling niet teruggevorderd.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Bij veel culturele instellingen is het versterken van het ondernemerschap nog onvoldoende van de grond gekomen. Wij verwachten dat de minister van OCW in de subsidieperiode 2013-2016 hieraan blijft werken en daarbij ook zelf een zakelijker aanpak hanteert.

Wij bevelen de minister van OCW aan een beleid te ontwikkelen voor cultuursubsidies zodat tot terugvordering kan worden overgegaan, bijvoorbeeld bij onderpresteren.

17

Reactie van de minister

De minister wijst erop dat het versterken van ondernemerschap in de afgelopen periode extra aandacht heeft gekregen. Dit heeft onder andere geresulteerd in een toetredingsnorm voor eigen inkomsten van culturele instellingen voor de periode 2013-2016. Ook in de periode 2013-2016 heeft het ondernemerschap prioriteit en krijgen de resultaten jaarlijks een plaats in de publicatie Cultuur in Beeld. De minister wil over het bestaande beleid voor terugvordering cultuursubsidies graag met ons in gesprek.

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://www.rekenkamer.nl)

Nawoord Algemene Rekenkamer

We zijn graag tot overleg over deze kwestie bereid. We overwegen daarnaast aandacht te besteden aan het beleid rond de terugvordering van cultuursubsidies in onze brief met aandachtspunten bij de begroting 2015 van het Ministerie van OCW. Deze brief zal de Tweede Kamer tijdig bereiken in de aanloop van de behandeling van de ontwerpbegroting dit najaar.

4.2 Oordeel informatie over de bedrijfsvoering: deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan verslaggevingsvoorschriften

Wij zijn van [oordeel](#) dat de informatie over de bedrijfsvoering in het Jaarverslag 2013 van het Ministerie van OCW op deugdelijke wijze tot stand is gekomen en voldoet aan de [verslaggevingsvoorschriften](#).

4.2.1 Aandachtspunt: Eerste stap gezet in het geven van informatie over het fraudebeleid

In het onderdeel 'financieel en materieel beheer' van de bedrijfsvoeringsparagraaf moet expliciet aandacht worden besteed aan de onderkende frauderisico's en de maatregelen die zijn of worden ingezet om deze risico's te beheersen. Dit naar aanleiding van een verzoek van de Tweede Kamer tijdens het verantwoordingsdebat 2012 en de toezeggingen van de minister-president en de minister van Financiën. De toezegging is breed en betreft interne en externe fraude. Verder zijn er geen harde normen waaraan de paragraaf moet voldoen. Wij zijn positief over het feit dat het ministerie jaarlijks in het jaarverslag

rapporteert over die begrotingsmiddelen waar na inzet van controlemaatregelen toch nog risico's blijven bestaan. De fraudeparagraaf kan nog aan informatiewaarde winnen door nadrukkelijker in te gaan op de [externe frauderisico's ten aanzien van subsidiegelden](#).

18

4.3 Historisch verloop onvolkomenheden OCW

Verloop onvolkomenheden Ministerie van OCW 2011-2013			
	2011	2012	2013
Financieel beheer rijksdienst voor het cultureel erfgoed			onvolkomenheid →
Uitvoering informatiebeveiliging directie fm/ict	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →
Uitvoering informatiebeveiliging baten-lastenagentschap duo	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →
Subsidiebeheer baten-lastenagentschap duo	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →
Inkoopbeheer baten-lastenagentschap na	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →
Inkoopbeheer bestuursdepartement, directie fm/ict	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →	opgelost →
Inkoopbeheer baten-lastenagentschap duo	onvolkomenheid →	opgelost →	

4.4 Onvolkomenheden in relatie tot beheerdomeinen OCW

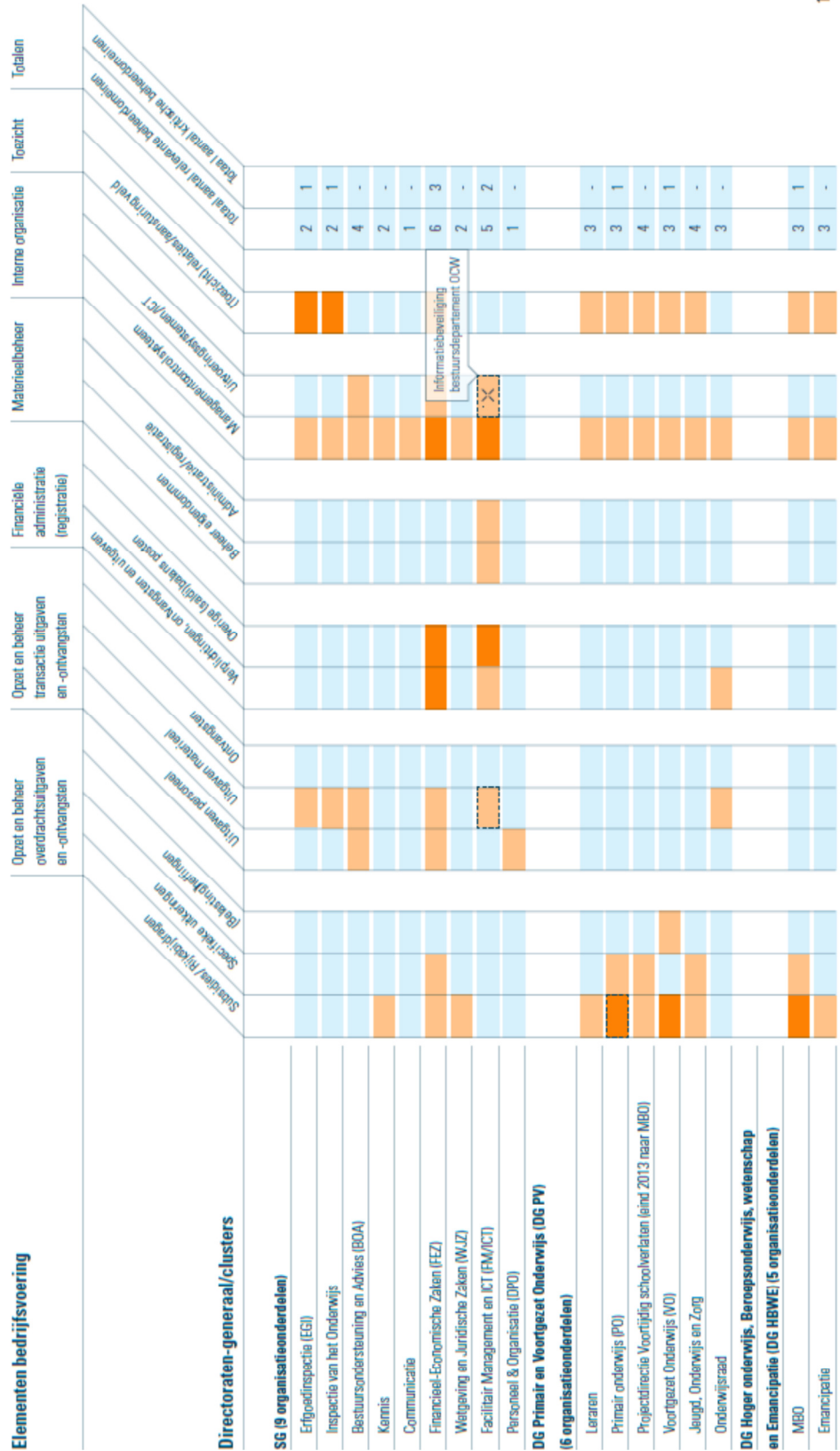
Wij onderscheiden [relevante en kritische beheerdomeinen](#) in de bedrijfsvoering van ministeries. Bij het Ministerie van OCW zijn dat er 102. In 5 daarvan (5%) hebben wij in 2013 onvolkomenheden geconstateerd. 2 van die onvolkomenheden hebben betrekking op kritische beheerdomeinen.

In het [overzicht bedrijfsvoering](#) is te zien wat de relevante en kritische beheerdomeinen zijn en waar de onvolkomenheden zitten.

Overzicht bedrijfsvoering 2013 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII)

Elementen bedrijfsvoering

Elementen bedrijfsvoering	Opzet en beheer overdrachtsuitgaven en -ontvangsten		Opzet en beheer transactie uitgaven en -ontvangsten		Financiële administratie (registratie)		Interne organisatie		Materieelbeheer		Toezicht		Totalen
	Subsidie/ Rijksbijdragen	Beleidsimpliceringen	Uitgaven personeel	Uitgaven materieel	Ontvangen	Keuzelichingen, ontvangen en uitgaven	Baaiers eigendommen	Administratieve registratie	Managementcontrolestelsel	Uitvoeringssystemen/CI	Toezicht/ reken/ aanschaf/ verid	Totaal aantal relevante beleidsdoelstellingen	
Directoraat-generaal/clusters													
Hoger Onderwijs & Studiefinanciering												3	1
Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid (AWT)												2	-
Onderzoek en Wetenschapsbeleid												2	1
DG Cultuur en Media (DG CM) (5 organisatieonderdelen)													
Erfgoed & Kunsten												3	1
Media & Creatieve Industrie												3	1
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)												5	-
Raad voor Cultuur (PVC)												3	-
Internationaal beleid												3	-
Baten-lastenagenschap													
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)												3	5
Nationaal Archief (NA)												5	-
Totaal aantal relevante cellen	9	5	2			9	1	1	1	1	1	83	
Totaal aantal kritische cellen	8	1	-			2	3	-	4	2	1	19	

5 Financiële informatie Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

21

5.1 Gewichtenregeling en gewichtenleerlingen

De minister van OCW heeft op basis van gewichtenleerlingen in 2013 [735 miljoen euro](#) uitgekeerd ter bestrijding van onderwijsachterstanden in het basisonderwijs. Bepalend voor het 'gewicht' van een leerling is het opleidingsniveau van de ouders. Aan de hand van het leerlinggewicht verdeelt OCW de gelden voor onderwijsachterstanden zo accuraat mogelijk onder de scholen van het basisonderwijs. De grondslag voor het bepalen van het 'gewicht' en de procedure daaromheen zijn echter foutgevoelig en ingewikkeld en zorgen bovendien voor hoge administratieve lasten. Ook de controlelasten zijn hoog, omdat OCW veel moeite steekt in het beperken van de toenemende rechtmatigheidsfouten. Daarnaast hebben scholen bestedingsvrijheid, waardoor achteraf niet is vast te stellen of de gelden daadwerkelijk zijn besteed aan de achterstandsl leerlingen.

De bron voor het vaststellen van de leerlinggewichten en schoolgewichten is de gewichtenregeling. In de praktijk treden de volgende problemen op bij deze regeling:

- Ouders geven hun opleidingsniveau schriftelijk op aan de scholen. Scholen hebben vervolgens moeite om het juiste Nederlandse of buitenlandse opleidingsniveau van de ouders te bepalen.
- Het vaststellen van het opleidingsniveau van de ouders laat veel ruimte voor interpretaties en misbruik en oneigenlijk gebruik. De scholen en ook de onderwijsinspectie hebben geen mogelijkheden om te controleren of het door de ouders opgegeven opleidingsniveau juist is.
- Scholen stellen als belanghebbende zelf het gewicht vast, terwijl dit van grote invloed is op het extra gewicht (0,3 of 1,2) dat leidt tot extra personele en materiële bekostiging. Hierdoor kent de gewichtenregeling een hoog risico van misbruik en oneigenlijk gebruik.

- Het bedrag van de onjuist door scholen opgegeven gewichten en daardoor onrechtmatig bevonden gewichtenmiddelen van de gewichtenregeling is in de afgelopen jaren toegenomen van 15 miljoen euro (2008) naar 73 miljoen euro (2013). Het financieel belang van de gewichtenregeling (inclusief de impulsregeling) bedroeg 336 miljoen euro in 2008 en 366 miljoen euro in 2013.
- Omdat de scholen veel fouten maken bij het bepalen van het opleidingsniveau en de bijbehorende gewichten, investeert de minister van OCW veel in voorlichting en de controles op de uitgekeerde gewichtenmiddelen. De extra controles en aangescherpte sancties hebben echter niet geleid tot structurele verbeteringen.
- Sinds 2006 is het de bedoeling dat de gewichtenmiddelen meer terechtkomen bij de leerlingen met feitelijke onderwijsachterstanden. De schoolbesturen kunnen echter zelf bepalen hoe ze het geld over de scholen verdelen en scholen waaraan ze het geld besteden. De fijnmazige verdeelsystematiek en de hoge controlelasten dragen evenwel niet aantoonbaar bij aan de bedoeling van de regeling.
- De leerlinggewichten vormen ook de basis voor de uitkering van de onderwijsachterstandsmiddelen aan gemeenten, waardoor het totaal financieel belang neerkomt op 735 miljoen euro (2013). Hierbij ontstaat ook de vreemde situatie dat de opleidingsniveaus van de ouders van de basisschoolleerlingen tevens de grondslag vormen voor financiering van de doelgroep van peuters en kleuters voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE).

22

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij bevelen de minister van OCW aan de gewichtenregeling te heroverwegen. Wij constateren hoge administratieve lasten en grote risico's op misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) van de regeling. De huidige regeling brengt een hoge inzet op controle van de rechtmatige totstandkoming van de leerlinggewichten met zich mee.

Een andere verdelingssystematiek zou uiteraard de administratieve lasten moeten reduceren, risico's van misbruik en oneigenlijk gebruik minimaliseren en leiden tot een besparing van de controlekosten(1). De keuze voor een objectief en betrouwbaar criterium kan betekenen dat de minister van OCW genoeg neemt met een ruwere voorspeller van onderwijsachterstanden, maar heeft als voordeel dat de rechtmatigheid beter wordt geborgd. Verschillende criteria zijn denkbaar zoals het huishoudinkomen en leerlingen woonachtig in armoedeprobleemcumulatiegebieden.

Naast het terugdringen van uitvoeringslasten zou bij een heroverweging meer zicht op de prestaties en effecten van het onderwijsachterstandenbeleid een rol moeten spelen. Schoolbesturen zouden moeten kunnen aantonen wat ze met het gewichtengeld hebben gedaan en tot welke prestaties dat heeft geleid. Dat principe zou leidend moeten zijn bij een aanpassing van de regelingen. Gegeven het streven van de minister om onderwijsinstellingen meer publieke verantwoording af te laten leggen over de leeropbrengst, en gegeven de ontwikkelingen in de verdeling van (andere) onderwijsgelden tussen en binnen verschillende geografische regio's, geven wij in overweging om te onderzoeken in hoeverre de onderwijsachterstandengelden kunnen worden geïndiceerd, verdeeld en verantwoord via de samenwerkingsverbanden Passend onderwijs.

23

Toelichting bij (1): De minister van OCW gaf in 2012 aan een [systeem](#) te ontwikkelen "waarmee het geld op de goede plek komt, zonder administratief gedoe en op basis van objectieve criteria die geen ruimte laten voor misinterpretatie". De staatssecretaris van OCW heeft in maart 2014 als [oplossing](#) voorgesteld om gebruik te maken van de opleidingsgegevens van de ouders van kinderen die al geregistreerd zijn bij de gemeentelijke consultatiebureaus. Dit neemt de nadelen van het huidige systeem onvoldoende weg. De problemen om het opleidingsniveau juist vast te stellen en te controleren worden verlegd naar een andere partij

Bij de heroverweging kan de minister de adviezen van Sardes e.a. (2013) en de Onderwijsraad (2013) betrekken, namelijk om consistentie te brengen in het gehele onderwijsachterstandenbeleid. Zij pleiten voor harmonisatie van de criteria van de middelenverdeling van het onderwijsachterstandenbeleid in het basisonderwijs, het speciaal (basis)onderwijs en het voortgezet onderwijs.

Reactie van de minister

De mogelijkheid om samenwerkingsverbanden voor het Passend onderwijs te benutten voor het indiceren, verdelen en verantwoorden van achterstandsgelden vindt de minister een interessante denkrichting. Echter een complicatie is dat scholen in een samenwerkingsverband in meerdere gemeenten kunnen staan. Dit maakt de aansluiting tussen scholen en gemeentelijk achterstandenbeleid voor zowel gemeenten als scholen bestuurlijk complex. Doordat nog weinig ervaring bestaat met samenwerkingsverbanden kunnen bovendien nog geen uitspraken worden gedaan over de effectiviteit en werking van dergelijke verbanden in de praktijk en op de langere termijn.

Op grond van het gebrek aan ervaring met samenwerkingsverbanden is

er nu geen aanleiding samenwerkingsverbanden nader te onderzoeken als verdeelmodel.

24

Wat betreft de verantwoording over achterstandsmiddelen geldt dat scholen verplicht zijn om zich jaarlijks formeel te verantwoorden via het jaarverslag. In aanvulling hierop is in de regeling prestatiebox opgenomen dat scholen moeten vermelden hoe met achterstandsmiddelen wordt omgegaan. Zoals beschreven in de agenda versterking bestuurskracht onderwijs, stimuleert de staatssecretaris dat scholen zich in toenemende mate horizontaal – richting het bestuur, ouders en andere belanghebbenden – verantwoorden. Een belangrijk hulpmiddel hierbij is de totstandkoming van Vensters PO, waarin informatie op het gebied van onderwijsopbrengsten, leerlingpopulatie, financiën en personeel wordt gepresenteerd.

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://www.rekenkamer.nl)

Nawoord Algemene Rekenkamer

Wij onderschrijven het belang dat de minister hecht aan horizontale, publieke verantwoording door de scholen aan hun 'stakeholders'. Schoolbesturen kunnen hiermee aangeven wat ze met het gewichtengeld hebben gedaan en tot welke effecten dat heeft geleid. Wij begrijpen de aarzeling van de minister om te verkennen in hoeverre de samenwerkingsverbanden Passend onderwijs te gebruiken zijn als verdeelmechanisme voor het gewichtengeld. Er bestaat inderdaad nog weinig ervaring mee en de effectiviteit en werking van dez verbanden in de praktijk zijn nog onduidelijk. Vandaar dat wij pleiten voor een onderzoek terzake. Het huidige systeem brengt echter hoge (controle)kosten met zich mee, zonder dat deze controle inzicht geven in de mate waarin de gelden bij de achterstandsl leerlingen terecht komen. Dat past immers niet bij de bestedingsvrijheid van de schoolbesturen. De minister gaat niet in op onze aanbeveling om na te gaan of een andere indicator (gebaseerd op objectieve gegevens) hier uitkomst kan bieden. Zo'n indicator kan bijdragen aan reductie van de uitvoeringslasten en tot het minimaliseren van de risico's op misbruik en oneigenlijk gebruik.

5.1.1 Gewichtenregeling en gewichten

Doel onderwijsachterstandsbeleid

Met het onderwijsachterstandsbeleid biedt het Ministerie van OCW sinds de jaren '70 betere kansen aan leerlingen in het primair onderwijs die vanwege sociaaleconomische, culturele en/of taalkenmerken extra ontwikkelingsstimulering kunnen gebruiken. Onderwijsachterstanden bij leerlingen kunnen voortkomen uit (een combinatie van) meerdere

omgevingsfactoren, zoals armoede, laag opleidingsniveau ouders, werkloosheid. Een onderwijsachterstand van een leerling wordt wel gedefinieerd als een **relatieve achterstand** ten opzichte van gemiddelde prestaties op Nederlandse taal en rekenen (de basisvakken) van een landelijke vergelijkingsgroep.

25

Beleidsinstrument: gewichtenregeling inclusief impulsregeling

Ter bestrijding van de onderwijsachterstanden in het basisonderwijs zet OCW het beleidsinstrument gewichtenregeling in. Aan dit instrument is in 2009 een aparte regeling met het criterium 'impulsgebied' toegevoegd. Door deze impulsregeling ontvangt een school, die in een impulsgebied staat (postcodegebied met veel lage inkomens en/of uitkeringen), een impulsgebiedentoeslag per gewichtenleerling. Voor het verkrijgen van extra middelen voor personeel en materieel zijn beide regelingen afhankelijk van het aantal gewichtenleerlingen. OCW schaaft beide regelingen onder de noemer 'gewichtenregeling'.

Grondslag leerlinggewichten: opleidingsniveau ouders

De extra middelen worden sinds 1 augustus 2006 uitsluitend toegekend op basis van de verklaring over het opleidingsniveau van de ouder(s). Daaraan worden de leerlinggewichten gekoppeld (artikel 27, Besluit bekostiging Wet Primair Onderwijs) met de volgende voorwaarden:

- Leerling met gewicht 0,3: Leerling van wie (beide) ouder(s) of verzorger(s) een schoolopleiding hebben gevolgd op maximaal het niveau praktijkonderwijs of voorbereidend beroepsonderwijs voor zover het betreft de basisberoepsgerichte leerweg of de kaderberoepsgerichte leerweg.
- Leerling met gewicht 1,2: Leerling van wie een ouder of verzorger een schoolopleiding heeft gevolgd op maximaal het niveau basisonderwijs, en van wie de andere ouder of verzorger een schoolopleiding heeft gevolgd op maximaal het niveau praktijkonderwijs of voorbereidend beroepsonderwijs voor zover het betreft de basisberoepsgerichte leerweg of de kaderberoepsgerichte leerweg.

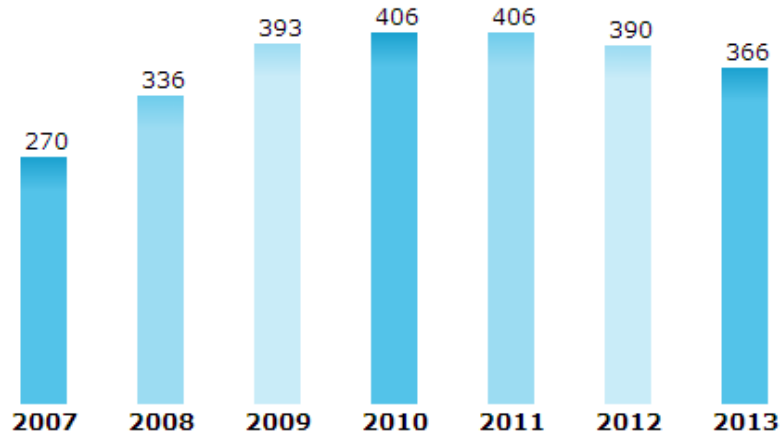
Financieel belang gewichtenregeling (inclusief impulsregeling)

In 2013 bedroeg het budget voor de gewichtenregeling 366 miljoen euro. Dit is bijna 6% van het totale budget van 6,5 miljard euro voor het basisonderwijs (exclusief speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs) in 2013. Voor basisscholen die veel gewichtenleerlingen hebben, kunnen de gewichtenmiddelen een substantieel onderdeel zijn van hun budget. Bij 576 (9%) van de scholen is het aandeel gewichtenmiddelen 20% of meer en bij 68 scholen is het aandeel zelfs 40% of meer.

Figuur Financieel belang gewichtenregeling 2007-2013

inclusief impulsregeling, bedragen x 1 miljoen euro

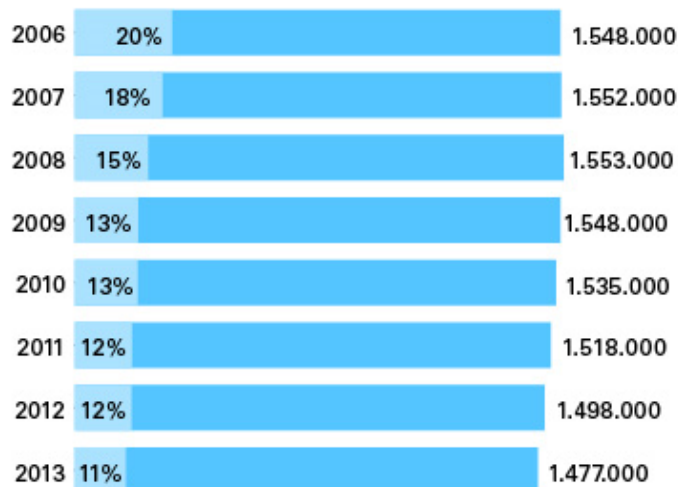

Bron: Jaarverslagen OCW 2007-2013

Minder leerlingen met gewicht in het basisonderwijs

Het aantal leerlingen dat een gewicht toegekend heeft gekregen is tussen 2006 en 2013 afgenomen. Zo waren er in 2006 315.000 leerlingen, in 2009 200.000 leerlingen en in 2013 160.000 leerlingen met een toegekend gewicht. Dat is respectievelijk 20% (2006), 13% (2009) en 11% (2013) van het totaal aantal leerlingen in het basisonderwijs. De gelden die OCW uitkeert op basis van de gewichtenleerlingen zijn echter niet navenant afgenomen.

Figuur: aantal gewichtenleerlingen basisonderwijs 2006-2013

Bron: Jaarverslagen OCW 2010-2013

5.1.2 Van 15 miljoen naar 73 miljoen euro per jaar onrechtmatig

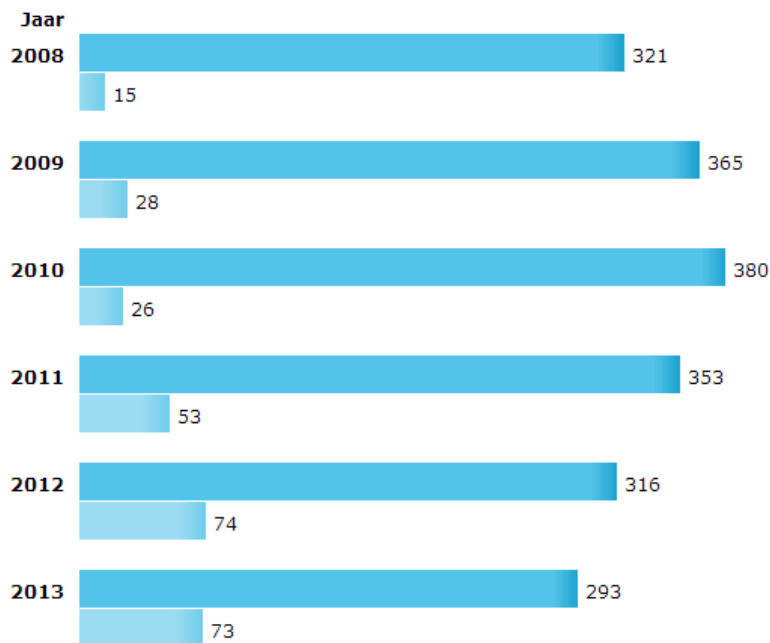
27

Toename onrechtmatigheid

Vooraf verdeelt het Ministerie van OCW de gelden over de basisscholen op basis van de gewichtenleerlingen. De toekenning van de gelden van de gewichtenregeling is rechtmatig wanneer OCW de gelden volgens de opgegeven gewichten aan de juiste schoolbesturen heeft overgemaakt. Achteraf blijkt uit controles dat een deel van de scholen onjuiste gewichten heeft opgegeven en daardoor onrechtmatig gewichtengelden heeft ontvangen. In 2008 was 15 miljoen euro en in 2013 73 miljoen euro onrechtmatig.

Figuur Onrechtmatig ontvangen gewichtengelden basisonderwijs in miljoen euro

Boven: gewichtenregeling incl. impulsregeling; onder: waarvan onrechtmatig

Bron: Jaarverslagen OCW 2008-2013

Onderwijsinspectie vindt jaarlijks veel fouten

Bij de jaarlijkse steekproefcontrole van de Inspectie van het Onderwijs blijkt al jaren dat scholen de leerlinggewichten niet in overeenstemming met de regelgeving opgeven. Over het schooljaar 2011/2012 constateerde de Inspectie dat 192 van de 200 onderzochte scholen één of meer leerlingen heeft aan wie de school een onjuist gewicht had toegekend. Bij ongeveer 27% van de gewichtenleerlingen werd een fout gemaakt. Dit komt zowel in 2012 als in 2013 neer op ongeveer 74 miljoen euro aan rijksbijdragen die onterecht aan de scholen zijn toegekend.

Bestedingsvrijheid

Gegeven de afspraken rond de lumpsumfinanciering mogen scholen zelf bepalen hoe zij de gelden besteden, als het maar een onderwijsdoel dient. Voor de gewichtengelden wordt niet de voorwaarde gesteld dat deze gelden ook bij de gewichten- c.q. onderwijsachterstandsleerlingen terecht moeten komen. Vorig jaar zagen wij bij het Leerweg ondersteunend onderwijs (LWOO) een vergelijkbare situatie: specifiek toegekend geld, maar niet verplicht te besteden aan het doel waarvoor het ter beschikking wordt gesteld.

5.1.3 Bepaling opleidingsniveau ouders foutgevoelig

Wettelijke grondslag: risico op M&O bekend

In het besluit bekostiging Wet Primair Onderwijs (artikel 27) is vastgelegd dat een gewicht kan worden toegekend aan een leerling als diens ouders onder een bepaald onderwijsniveau blijven. Deze wettelijke grondslag biedt in de praktijk veel ruimte voor interpretatie en zorgt voor M&O-risico's. OCW heeft de Tweede Kamer in 2006 geïnformeerd dat het M&O-risico, dat de opleidingsgegevens die ouders aan de school opgeven niet gecontroleerd kunnen worden, bestaat.

Veel voorlichting nodig om juist gewicht te bepalen

Het is voor scholen lastig om het juiste gewicht (1,2; 0,3 of geen gewicht) te relateren aan de Nederlandse en/of buitenlandse opleidingen van de ouders. OCW heeft in de loop der jaren in toenemende mate informatiemateriaal ontwikkeld en verstrekt vooral via de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), waaronder:

- Voorlichtingsbrochure gewichtenregeling 2008 en 2013. Met vuistregels om het gewicht van een buitenlandse opleiding te kunnen vaststellen.
- Opleidingstabel met alle Nederlandse opleidingen voortgezet onderwijs vanaf 1950.
- Beschrijvingen onderwijssysteem in 9 landen, waar veel ouders van leerlingen vandaan komen.
- Voorbeelden ouderverklaringen in het Nederlands en in andere talen.
- Contactgegevens Informatiecentrum Diplomawaardering voor vragen over diploma's.

Structureel forse controletoren bouwt voort op zwak fundamentele regeling

Vooraf, bij de bepaling en toekenning van de gewichtengelden, wordt geen toets uitgevoerd op de juistheid van de oudergegevens, noch op het niveau van schoolbestuur noch op rijksniveau omdat de regelgeving dit niet vereist. Achteraf zijn drie partijen jaarlijks betrokken bij de controle van de gewichtenregeling. Ten eerste controleert de Inspectie van het Onderwijs jaarlijks steekproefsgewijs bij circa 200 scholen of de school de juiste opleidingsniveaus heeft ingevoerd in het leerlingadministratiesysteem en daarmee het juiste schoolgewicht is doorgegeven aan DUO. De Inspectie controleert niet of de ouders een correct opleidingsniveau hebben opgegeven. Ten tweede controleert DUO of de scholen de mutaties correct hebben doorgevoerd in het BRON (Basisregister Onderwijsnummer) systeem van DUO. Ten derde voert de Auditdienst Rijk een review uit op de werkzaamheden van de Inspectie.

29

Aanvullende controles evenmin oplossing voor het zwakke fundament van de regeling

OCW heeft incidenteel twee keer een grootschalige controle laten uitvoeren onder de scholen met veel gewichtenleerlingen. De eerste keer was de oproep tot een zelfcontrole onder ruim 1.000 scholen in 2008. De staatssecretaris rapporteerde in 2008 dat de toenmalige actie, in combinatie met betere voorlichting, tot een aanzienlijke daling van de gemaakte fouten had geleid. Deze daling is niet structureel gebleken. De tweede controle vindt plaats van najaar 2013 tot juni 2014 en ook onder circa 1.000 scholen. Deze scholen ontvangen samen meer dan 80% van de gewichtenmiddelen. Hierbij wordt niet alleen een controle uitgevoerd door een accountantskantoor, maar worden de scholen ook ondersteund in de kennis om de juiste gewichten vast te stellen.

Aanpassing bekostiging bij onjuiste gewichten

Als aan een school verkeerde gewichtengelden zijn toegekend, dan heeft dat gevolgen voor de bekostiging van de school. De bekostiging voor het nieuwe schooljaar wordt aangepast conform het bijgestelde gewicht van de leerling. Meestal ontvangt de school daardoor minder geld, soms ontvangt een school meer geld (als het gecorrigeerde schoolgewicht hoger is). Per 1 juli 2012 is een [financiële sanctie](#) ingevoerd, waardoor OCW onrechtmatig verkregen en onrechtmatig bestede bekostiging kan terugvorderen. Per 1 augustus 2013 is het sanctiebeleid aangescherpt. Bij herhaaldelijk onrechtmatige bekostiging kan de Inspectie overgaan tot inhouding van reguliere bekostiging in de vorm van een [boete](#).

5.1.4 Oorzaken onzekerheid en rechtmatigheidsfouten

30

Voor een foutieve berekening van de gewichtenleerlingen van de scholen zijn drie hoofdoorzaken, waardoor in de praktijk rechtmatigheidsfouten kunnen optreden:

1. De kern van de regeling, namelijk of ouders de juiste gegevens over hun opleidingsniveau opgeven, wordt niet gecontroleerd. Dit leidt tot [onzekerheid over de rechtmatigheid van de gehele regeling](#).
2. Een school is in de gelegenheid om de regeling oneigenlijk te gebruiken of te misbruiken.
3. Er treden snel onzorgvuldigheden op door de complexiteit in de toepassing van de regeling en/of administratieve gebreken.

Inherent risico: geen waarheidsgetrouwe ouderverklaring

De basisgrondslag van een leerlinggewicht is het door de ouders opgegeven opleidingsniveau c.q. de onderwijsduur op de ouderverklaring bij de inschrijving van hun kind op een school. Hiervoor hoeven, en in vele gevallen kunnen, geen bewijsstukken geleverd te worden. Daarom bestaat voor de vaststelling van het leerlinggewicht een hoog inherent risico: ouders kunnen (onbewust of bewust) een onjuist opleidingsniveau opgeven op de ouderverklaringen. Er bestaat altijd onzekerheid over de waarheidsgetrouwheid van de ouderverklaring en daarmee de juistheid van de toekenning van daarop gebaseerde gewichtengelden.

Hieronder geven wij twee praktijkvoorbeelden die illustreren hoe de onbetrouwbaarheid van een ouderverklaring kan ontstaan:

- Het kost een school veel tijd en geduld om de juiste informatie van de ouders te krijgen. Vooral bij ouders van buitenlandse afkomst kan het lastig communiceren zijn door de taalbarrière. Een schoolleider vertelt: "hoe moeten de ouders uitleggen welke opleiding ze hebben gevolgd, zeker als ze niet kunnen lezen en schrijven? We moeten vaak ook een inschatting maken van de duur van de buitenlandse opleiding, ga er maar aan staan! Of als alleen de moeder bij de inschrijving aanwezig is en we vragen 'welke opleiding heeft uw man gedaan?' en de moeder antwoordt slechts 'weet ik niet'".
- Als de school twijfelt of de ouders de juiste gegevens hebben verstrekt over hun opleidingsniveau, vindt de school het vervolgens moeilijk om ouders ermee te confronteren. Bijvoorbeeld het vermoeden dat een ouder onterecht een universitaire opleiding heeft opgegeven. Dat vermoeden krijgt de school door de wijze waarop de ouder het formulier invult of wanneer de ouder geen Engels spreekt. In sommige gevallen vult de school het formulier in en zetten de ouders hun handtekening.

Prikkel tot onrechtmatig handelen: risico van belangenverstrengeling scholen

31

Ten eerste kan een gewichtenleerling extra geld voor de school opleveren. De school bepaalt zelf het gewicht van de leerling. Ook registreert de school zelf het totale schoolgewicht in het automatiseringssysteem BRON (Basisregister Onderwijsnummer), dat gekoppeld is aan de schoolbekostiging door DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs). Deze registratie wordt steekproefsgewijs door de Inspectie gecontroleerd. Verder kunnen scholen de ouders beïnvloeden bij het invullen van de ouderverklaring. Dat probleem rapporteerde OCW zelf al in verschillende jaarverslagen. Zo is gebleken dat scholen soms bewust een ander leerlinggewicht opnemen dan toegekend zou mogen worden volgens de opgave op de ouderverklaringen. Sommige scholen blijken, naar aanleiding van een controle, een mutatie van het leerlinggewicht later weer terug te zetten naar het hogere oorspronkelijk door de school opgegeven leerlinggewicht.

Ten tweede is het schoolgewicht van invloed op de hoogte van de onderwijskwaliteitsnorm van de Inspectie. Naarmate een school meer gewichtenleerlingen heeft en/of meer leerlingen met een hoog (1,2) gewicht, wordt de norm waar de school aan moet voldoen voor een voldoende beoordeling van de opbrengsten (eindtoets basisonderwijs) lager.

Hieronder geven wij twee praktijkvoorbeelden die illustreren hoe onrechtmatig handelen kan ontstaan:

- Een vader heeft twee kinderen. Bij de inschrijving van zijn eerste kind had de vader een lts-opleiding, op basis waarvan de school het kind een 0,3 gewicht had toegekend. Ten tijde van de inschrijving van zijn tweede kind had de vader een mts-diploma gehaald, waardoor zijn tweede kind geen gewicht moest krijgen. Echter de school had de grondslag van het eerste kind gebruikt om het tweede kind toch een 0,3 gewicht toe te kennen.
- Voor een leerling, van wie de buitenlandse ouders een opleiding hadden gevolgd, was op de ouderverklaring "BS" ingevuld. Dat heeft de school geïnterpreteerd als "basisschool", maar het bleek te staan voor "Bachelor of Science", een universitaire bachelorgraad in het kader van het Bachelor-Masterstelsel (de juiste afkorting is overigens BSc). De school had deze leerling in plaats van een 1,2 gewicht geen gewicht moeten toekennen.

Onzorgvuldigheden en fouten door complexe regels

Ten eerste ontstaan de onzorgvuldigheden door de onbekendheid met en lastige toepassing van de complexe regeling. Het is voor een school niet eenvoudig om het juiste gewicht te bepalen. Er bestaat een grote

variëteit in soort en duur van het genoten (Nederlandse en buitenlandse) **32**
basisonderwijs en het lager en middelbaar (beroeps)onderwijs van de
ouders. Daarnaast is niet een afgeronde opleiding met diploma een
criterium, maar volstaat een bepaalde duur van de gevolgde opleiding al
voor het vaststellen van het opleidingsniveau [Link naar §5.1.1
gewichtenregeling en gewichten]. De onderwijsduur verschilt ook per
land [Link naar §5.1.3 Bepaling opleidingsniveau ouders foutgevoelig].
Deze variëteit maakt de toepassing van de regelgeving complex en kan
zorgen voor interpretatie- en zorgvuldigheidsproblemen.
Hieronder geven wij twee praktijkvoorbeelden, die illustreren hoe de
vaststelling van een verkeerd gewicht kan ontstaan:

- Een school was niet goed op de hoogte van de regelgeving dat het gewicht van een leerling afhankelijk is van het resultaat van het gewicht van elke ouder afzonderlijk. Als de opleiding van de ene ouder leidt tot een 1,2 gewicht en dat van de andere ouder tot een 0,3 gewicht, dan krijgt het kind een 1,2 gewicht toegekend. Maar in het geval dat de ene ouder leidt tot een 0,3 gewicht en de andere ouder tot een 0 gewicht, dan krijgt het kind geen gewicht toegekend. Deze school interpreteerde in het laatste geval dat ook dan het hoogste gewicht van beide ouders telde.
- Een moeder had haar kind ingeschreven voor groep 1. Op het inschrijfformulier staat genoteerd dat de moeder het VMBO zorg en welzijn heeft afgerond en net gestart is met de opleiding MBO administratie. De school had het gewicht gebaseerd op de afgeronde VMBO (kaderberoepsgerichte) opleiding zorg en welzijn van de moeder. Hierdoor kreeg het kind een 0,3 gewicht toegekend. Echter de school had het kind geen gewicht moeten toekennen, omdat de moeder was gestart met een nieuwe opleiding op MBO-niveau.

Ten tweede ontstaan de onzorgvuldigheden door onvolledige
ouderverklaringen en/of onzorgvuldige administratie. Op de
ouderverklaringen, die de school geïntegreerd heeft met het
inschrijfformulier, ontbreken regelmatig relevante gegevens. Hierdoor
zijn de juiste opleidingsniveaus niet te bepalen. Daarnaast kan een fout
ook ontstaan bij de omzetting van de schriftelijke gegevens in het
leerlingenadministratiesysteem. De ouders vullen in aanwezigheid van de
schoolleiding het papieren inschrijfformulier in. Vervolgens worden deze
gegevens vaak door een administrateur in het
leerlingenadministratiesysteem ingevoerd. Scholen voeren in de meeste
gevallen geen controles uit op de juiste invoer in en verwerking door het
leerlingenadministratiesysteem. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor
juiste gegevensverstrekking, en daarmee ook voor de invoer van
gegevens.

5.1.5 Budget is 735 miljoen euro

In 2013 was in totaal een budget van 735 miljoen euro gebaseerd op de gewichtenleerlingen. Naast de gewichtenregeling is ook de impulsregeling gebaseerd op de gewichtenleerlingen (tezamen 366 miljoen euro). De grondslag van de gewichtenleerlingen en eruit voortvloeiende schoolgewichten heeft een doorwerking op nog drie andere financiële regelingen.

Deze drie regelingen zijn:

- Voor de periode 2011-2015 keert het Rijk jaarlijks 261 miljoen euro uit aan specifieke uitkering onderwijsachterstandsbeleid (OAB) aan gemeenten op basis van de Wet OKE (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie). De uitkering in de vijf jaren is gebaseerd op één peildatum, namelijk de schoolgewichten op teldatum 1-10-2009 dat opgegeven is door scholen.
- Voor de periode 2012-2015 keert het Rijk jaarlijks extra onderwijsachterstandsbudget uit aan gemeenten: vanaf 2013 bedraagt dit extra budget 100 miljoen euro en in 2012 70 miljoen euro. Deze regeling is als een bestuurlijk akkoord in maart 2012 tot stand gekomen en gaat grotendeels naar de grootste 37 gemeenten (G37).
- Jaarlijks is circa 7 miljoen euro beschikbaar voor schoolmaatschappelijk werk.

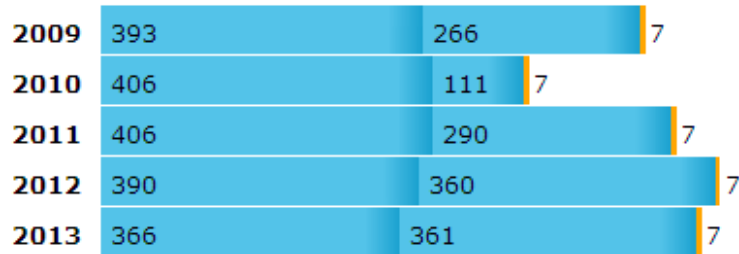
Totaal financieel belang gewichtenleerlingen

In totaal is in 2013 een budget van 735 miljoen euro gebaseerd op de gewichtenleerlingen. In 2011 beschouwde OCW het totaalbedrag van 700 miljoen euro als M&O-gevoelig (restrisico). In 2013 bestaat het M&O-gevoelige bedrag volgens OCW alleen uit de gewichtenregeling (inclusief impulsregeling), namelijk 366 miljoen euro. De reden voor dit onderscheid is dat de gemeentelijke uitkeringen gebaseerd zijn op één peildatum en alleen in dat jaar was er sprake van nieuwe informatieverstrekking van belanghebbenden. Wij zijn van mening dat elk jaar het totaalbedrag inclusief de gemeentelijk specifieke uitkering M&O-gevoelig is. Er is sprake van "geïmporteerd" M&O-risico, omdat OCW dezelfde basisgegevens van de gewichtenregeling gebruikt om het geld over de gemeenten te verdelen.

Figuur Financieel belang gewichtenleerlingen (x 1 miljoen euro)

34

Bron: OCW

Causaal verband gewichtenleerlingen en doelgroep gemeente

Het gemeentelijk beleid richt zich op het vroegtijdig signaleren en bestrijden van onderwijsachterstanden bij kinderen in het primair onderwijs. De gemeenten geven de OAB-gelden vooral uit aan de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en daarnaast ook aan zomerscholen en schakelklassen. De doelgroep van VVE zijn peuters en kleuters en de doelgroep van zomerscholen en schakelklassen zijn kinderen van 4-12 jaar.

Vanwege de bekostigingssystematiek van de schoolgewichten ontstaat de vreemde situatie dat de opleidingsniveaus van de ouders van de basisschoolleerlingen ook van invloed zijn op de kinderen die niet op de basisscholen zitten. De Tweede Kamer had in 2012 al gevraagd of er een directe relatie bestaat tussen het aantal aan te bieden VVE-plaatsen voor kleuters en de onderwijsachterstandensubsidie die uitgaat van het aantal gewichtenleerlingen op de basisschool. De staatssecretaris zou deze vraag betrekken bij het onderzoek naar onderwijsachterstanden, maar het resultaat hiervan is nog niet bekend. Het antwoord is belangrijk, omdat het kabinet met het bestuurlijk akkoord over de extra OAB-gelden focus wilde aanbrengen in het beleid 'daar waar de nood het hoogst is'.

Berekening schoolgewicht

Een individuele gewichtenleerling werkt niet direct door in de bekostiging vanwege de gehanteerde drempel van 6% van het totale leerlingaantal. De som van de gewichten van alle gewichtenleerlingen, het zogenaamde schoolgewicht, moet namelijk groter zijn dan 6% van het totale leerlingenaantal. Dit betreft 34% van de scholen. Ongeveer 94% van de basisscholen (op vestigingsniveau) heeft minstens één gewichtenleerling, 64% hiervan overschrijdt de drempel niet en krijgt geen extra middelen. Hieronder volgt een rekenvoorbeeld hoe een schoolgewicht tot stand komt.

Op een vestiging met 100 leerlingen hebben:

35

- 10 leerlingen een 0,3 gewicht
- 10 leerlingen een 1,2 gewicht
- Schoolgewicht is dan: $(10 \times 0,3) + (10 \times 1,2) - (6\% \text{ van } 100) = 9$

Het gemiddeld bedrag per schoolgewicht is circa 3.250 euro. Deze fictieve school ontvangt jaarlijks 29.250 euro (9×3.250) extra bekostiging. In dit voorbeeld ontvangt de school gemiddeld 1.460 euro ($29.250 : 20$) per gewichtenleerling.

Als de school in een [impulsgebied](#) staat, komt daar een totaalbedrag van 33.700 euro (20×1.685 euro) bij. Een school ontvangt per gewichtenleerling 1.685 euro extra impuls geld per jaar, onafhankelijk van de hoogte van het gewicht of de drempel van het schoolgewicht.

5.1.6 Wijziging gewichtenregeling leidt niet tot beter doelrealisatie

Wijziging gewichtenregeling sinds 2006

OCW meldt in mei 2006 dat gebleken is dat met het achtergrondkenmerk 'ethniciteit' onvoldoende werd aangesloten bij de feitelijke achterstand van leerlingen, zoals autochtonen achterstandsléerlingen, en dat dit daarom geen goed criterium meer was voor bekostiging in het kader van de nieuwe gewichtenregeling. Sinds augustus 2006 is het opleidingsniveau van de ouders het enige criterium voor de nieuwe gewichtenregeling.

Weinig verandering in toedeling van gelden

Uit een onderzoek van ITS (2011) is gebleken dat de wijziging in 2006 voor bijna 90 procent van de scholen nauwelijks of geen gevolgen heeft gehad. De wijziging was er mede op gericht om autochtone achterstandsléerlingen, in het bijzonder op de plattelandsscholen, te bereiken. Deze [doelstelling is niet bereikt](#).

Sardes geeft ook aan dat er al verscheidene malen is berekend dat met een andere systematiek 85 procent van de gewichtenmiddelen [op dezelfde scholen terecht zou komen](#). De [Onderwijsraad](#) meldt dat het schrappen van de indicator ethniciteit niet heeft geleid tot verbeteringen, maar wel meer complexiteit tot gevolg heeft gehad.

Signalen over besteding van achterstandsgelden voor andere doelen

Uit een [reviewstudie van ITS](#) blijkt dat op scholen nauwelijks besef aanwezig is dat ze extra middelen voor achterstandsbestrijding ontvangen, om welk bedrag het gaat en wat het doel ervan is. De achterstandsmiddelen worden daardoor vaak (deels) ingezet voor allerlei andere zaken die niet direct met het achterstandsbeleid te maken hebben.

criterium opleidingsniveau ouders vooral theoretisch van nut

Uit de bovenstaande onderzoeken blijkt dat de herijking van de gewichtenregeling niet tot een beter bereik van de doelgroepleerlingen heeft geleid. Daarnaast hebben de scholen/besturen de vrijheid om het achterstandsbudget aan andere zaken te besteden. Verder is door de herijking ook de controleerbaarheid van de grondslag van de gewichtstoekenning gewijzigd. Het is veranderd van het redelijk objectief controleerbare 'etniciteit' in combinatie met het oncontroleerbare criterium 'opleidingsniveau van de ouders', naar alleen het laatste criterium. Volgens de theorie is het opleidingsniveau de belangrijkste voorspeller van prestaties in het basisonderwijs, maar in de praktijk zijn de [achterstandsgelden](#) niet direct gerelateerd aan de beoogde achterstandsl leerlingen.

5.1.7 Trage voortgang verbetering rechtmatigheid

Jarenlange roep over rechtmatigheidsproblemen

Bijna elk jaar is er een roep vanuit de Inspectie en de auditdienst over de problematiek van de foutgevoeligheid van de gewichtenregeling. OCW meldt al vanaf het jaarverslag 2007 dat de controle op de invulling van de ouderverklaring niet waterdicht is. De auditdienst was in 2008 nog positief over de uitvoering van de gewichtenregeling maar moest daarna constateren dat het foutenpercentage ieder jaar hoger werd. De Inspectie constateert in haar rapporten dat het aantal fouten niet acceptabel is en zegt zelfs er rekening mee te houden dat scholen bewust fouten maken met de bedoeling meer geld te krijgen. De PO-raad is ook van mening dat de huidige gewichtenregeling onnodig ingewikkeld is en voor te veel administratieve lasten zorgt.

Geopperde oplossingen

De Inspectie beveelt aan de gewichten centraal te laten registreren buiten de individuele schoolbesturen om. OCW heeft jarenlang aangegeven dat de controle zou verbeteren met de invoering van het onderwijsnummer, maar een dergelijke controle is niet van de grond gekomen. De Onderwijsraad pleit in 2013 voor een terugkeer van het criterium 'etniciteit' in combinatie met (hogere bovengrenzen van) het opleidingsniveau van ouders.

Streven naar toekomstbestendige verdelingssystematiek achterstandsmiddelen

De bewindspersonen van OCW geven vanaf 2012 aan een toekomstbestendig systeem van [achterstandsbekostiging](#) te willen

ontwikkelen, dat gebaseerd is op objectieve criteria die geen ruimte laten voor misinterpretatie. In de brief van 7 maart 2014 stelt de staatssecretaris voor om te onderzoeken of de gewichtenbepaling via de gemeentelijke consultatiebureaus (GGD) kan verlopen. Dit voorstel heeft nog wel allerlei [juridische, praktische en uitvoeringstechnische haken en ogen](#). Wij tekenen tevens aan dat dan nog steeds wordt vastgehouden aan het foutgevoelige criterium 'opleidingsniveau van de ouders', waardoor de controleerbaarheid niet zal verbeteren. 37

Reactie van de minister

De controle van de gewichtenadministratie en ondersteuning van scholen zal in juni 2014 worden afgerond. Ook is de sanctiebeleidsregel aangepast om in de toekomst sancties op te kunnen leggen bij herhaaldelijke of ernstige onrechtmatigheden. Ten aanzien van het verdeelmodel heeft de staatssecretaris aangegeven ervoor te kiezen om het opleidingsniveau van de ouders van het kind als indicator te blijven hanteren in de gewichtenregeling. Er wordt vervolgonderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om benodigde gegevens buiten de school om te verzamelen. In de tussentijd neemt de staatssecretaris op korte termijn maatregelen om de fouten aan te pakken zoals uitbreiding van de ondersteuning voor scholen, extra controles van de administratie, invoering van een standaard ouderverklaring en uitbreiding van de landenbeschrijvingen.

[Lees de volledige reactie op \[verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\]\(http://verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\)](http://verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

Nawoord Algemene Rekenkamer

Het verzamelen en controleren van de opleidingsgegevens van de ouders buiten de school om verlegt de M&O-problemen naar een andere partij. Ook de maatregelen die de staatssecretaris op korte termijn treft bouwen onzes inziens voort op het zwakke fundament van de foutgevoelige gewichtenregeling.

5.2 Oordeel rechtmatigheid financiële informatie: geen fouten en onzekerheden

38

Wij zijn van [oordeel](#) dat de in de financiële overzichten opgenomen verplichtingen, uitgaven, ontvangsten en balansposten in het Jaarverslag 2013 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap [rechtmatig](#) zijn. Wij geven ons oordeel onder [voorbehoud](#) van goedkeuring van de slotwetmutaties door de Staten-Generaal.

Voorbehoud bij het oordeel over de financiële informatie

Het bedrag aan verplichtingen omvat in totaal 469,4 miljoen euro aan overschrijdingen op de begrotingsartikelen 1, 3, 6, 7, 11, 13 en 15. Het bedrag aan uitgaven omvat in totaal 36,2 miljoen euro aan overschrijdingen op de begrotingsartikelen 1, 6, 7, 11 en 13. Gaan de Staten-Generaal niet akkoord met de daarmee samenhangende slotwetmutaties, dan moeten wij onze oordelen over de financiële informatie mogelijk herzien.

5.2.1 Aandachtspunt: Wet normering topinkomens

Omdat de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector onduidelijkheden bevat, kunnen ministeries deze wet op het aspect inhuur derden niet altijd naleven.

Gerelateerde resultaten

[Nadere voorschriften WNT te laat; WNT deels onuitvoerbaar \(BZK\)](#)

5.3 Oordeel deugdelijke weergave financiële informatie: geen fouten en onzekerheden

Wij zijn van [oordeel](#) dat de in de financiële overzichten opgenomen financiële informatie in het Jaarverslag 2013 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap [deugdelijk](#) is weergegeven en voldoet aan de [verslaggevingsvoorschriften](#).

5.4 Rechtmatigheid en deugdelijke weergave op artikelniveau: 1 fout en onzekerheid in de afgerekende voorschotten

Wij controleren ook op artikelniveau de deugdelijke weergave en de rechtmatigheid van de verplichtingen, uitgaven, ontvangsten en afgerekende voorschotten. Wij hebben hierbij 1

belangrijke [fout](#) en [onzekerheid](#) geconstateerd in het Jaarverslag 2013 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

39

5.4.1 Fouten en onzekerheid in de afgerekende voorschotten

De tolerantiegrens voor fouten en onzekerheden met betrekking tot de rechtmatigheid van de afgerekende voorschotten is overschreden. In totaal bedraagt de financiële fout in de rechtmatigheid 3,3 miljoen euro en de financiële onzekerheid in de rechtmatigheid 160,6 miljoen euro. De onzekerheden worden veroorzaakt doordat voorschotten zijn afgerekend op basis van de controleverklaringen van de externe accountants die de rechtmatigheid niet afdekken. De controleverklaring bij de financiële verantwoording van Nuffic geeft bijvoorbeeld geen oordeel over de rechtmatige besteding van de subsidie. Dit leidt tot een financiële onzekerheid over de rechtmatigheid van de uitgaven van 107,1 miljoen euro.

5.5 Onvolkomenheden in relatie tot artikelen OCW

5 onvolkomenheden die gevolgen kunnen hebben voor artikelen

Er zijn 5 onvolkomenheden in de bedrijfsvoering geconstateerd die gevolgen kunnen hebben voor de [begrotingsartikelen](#).

Financiële informatie per begrotingsartikel 2013 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII)

Bedrijfsvoering

Onvolkomenheid bij

Financiële info

Tolerantiegrenzen
 overschreden?

artikel dat gevolgen kan ondervinden van de onvolkomenheid (mogelijke gevolgen voor bijvoorbeeld rechtmatigheid, betrouwbaarheid gegevens of doelrealisatie)

artikel waar fouten of onzekerheden in de rechtmatigheid of deugdelijke weergave zijn geconstateerd als gevolg van de onvolkomenheid

Beleidsartikelen

Art. nr. Omschrijving	Gerealiseerde uitgaven 2013 (x1000)	Bedrijfsvoering						Artikelniveau
		Informatiebewijzing bestuur/beheerment DUO	Informatiebewijzing DUO	Subsidiëbeheer DUO	Inkoopbeheer NA	Financieel beheer PCE	Andere	
01 Primair onderwijs	€ 10.166.848							nee
03 Voortgezet onderwijs	€ 7.436.116							nee
04 Beroepsopleiding en volwasseneneducatie	€ 3.496.330							nee
06 Hoger beroepsopleiding	€ 2.610.870							nee
07 Wetenschappelijk onderwijs	€ 4.065.742							nee
08 Internationaal beleid	€ 15.704							nee
09 Arbeidsmarkt en personeelsbeleid	€ 343.509							nee
11 Studiefinanciering	€ 4.150.351							nee
12 Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	€ 105.925							nee
13 Lesgeld	€ 7.005							nee
14 Cultuur	€ 704.732							nee
15 Media	€ 892.936							nee
16 Onderzoek en wetenschapsbeleid	€ 891.076							nee
25 Emancipatie	€ 13.408							nee
Niet-beleidsartikelen								
91 Nominaal en onvoorziën	€ 0							nee
95 Apparaatskosten	€ 260.103							nee
Baten-lastenagenschappen								
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	-							nee
Nationaal Archief (NA)	-							nee

6 Alle financiële gegevens

41

6.1 Alle begrotingsartikelen

Begrotingsartikel 1 - Primair onderwijs

Verplichtingen		
Begroot	€ 9.726.096	-
Verantwoord	€ 10.254.006	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -527.910	-
Tolerantie (F+O)	€ 307.620	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 96.450	0,94%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 96.450	0,94%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 64	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 64	0,00%
Tolerantie overschreden (deugdelijke weergave)	Nee	-
Uitgaven		
Begroot	€ 9.727.312	-
Verantwoord	€ 10.166.848	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -439.536	-
Ontvangsten		

Ontvangsten		
Begroot	€ 1.661	-
Verantwoord	€ 39.877	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -38.216	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 9.728.973	-
Verantwoord	€ 10.206.725	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -477.752	-
Tolerantie (F+O)	€ 306.202	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 112	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 112	0,00%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

42

Begrotingsartikel 3 - Voortgezet onderwijs

Verplichtingen		
Begroot	€ 7.043.703	-
Verantwoord	€ 7.829.613	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -785.910	-
Tolerantie (F+O)	€ 234.888	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 78.130	1,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 13.500	0,17%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 91.630	1,17%

Verplichtingen		
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 2.315	0,03%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 2.315	0,03%
Tolerantie overschreden (deugdelijke weergave)	Nee	-
Uitgaven		
Begroot	€ 7.074.820	-
Verantwoord	€ 7.436.116	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -361.296	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 1.361	-
Verantwoord	€ 20.143	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -18.782	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 7.076.181	-
Verantwoord	€ 7.456.259	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -380.078	-
Tolerantie (F+O)	€ 223.688	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 24.000	0,32%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 72	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 24.072	0,32%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 934	0,01%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%

Uitgaven en Ontvangsten		
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 934	0,01%
Tolerantie overschreden (deugdelijke weergave)	Nee	-

44

Begrotingsartikel 4 - Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Verplichtingen		
Begroot	€ 3.564.888	-
Verantwoord	€ 3.601.266	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -36.378	-
Tolerantie (F+O)	€ 108.038	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 75.819	2,11%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 75.819	2,11%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 1.793	0,05%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 1.793	0,05%
Tolerantie overschreden (deugdelijke weergave)	Nee	-
Uitgaven		
Begroot	€ 3.500.665	-
Verantwoord	€ 3.496.330	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 4.335	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 0	-
Verantwoord	€ 18.860	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -18.860	-

Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 3.500.665	-
Verantwoord	€ 3.515.190	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -14.525	-
Tolerantie (F+O)	€ 105.456	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 36	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 1.076	0,03%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 1.112	0,03%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

45

Begrotingsartikel 6 - Hoger beroepsonderwijs

Verplichtingen		
Begroot	€ 2.608.146	-
Verantwoord	€ 2.773.137	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -164.991	-
Tolerantie (F+O)	€ 83.194	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		

Uitgaven			46
Begroot	€ 2.603.548	-	
Verantwoord	€ 2.610.870	-	
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -7.322	-	
Ontvangsten			
Begroot	€ 1.213	-	
Verantwoord	€ 6.447	-	
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -5.234	-	
Uitgaven en Ontvangsten			
Begroot	€ 2.604.761	-	
Verantwoord	€ 2.617.317	-	
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -12.556	-	
Tolerantie (F+O)	€ 78.520	3,00%	
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%	
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%	
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%	
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%	
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%	
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%	

Begrotingsartikel 7 - Wetenschappelijk onderwijs

47

Verplichtingen		
Begroot	€ 4.060.547	-
Verantwoord	€ 4.180.059	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -119.512	-
Tolerantie (F+O)	€ 125.402	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 116	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 116	0,00%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 65	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 65	0,00%
Tolerantie overschreden (deugdelijke weergave)	Nee	-
Uitgaven		
Begroot	€ 4.018.288	-
Verantwoord	€ 4.065.742	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -47.454	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 16	-
Verantwoord	€ 963	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -947	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 4.018.304	-
Verantwoord	€ 4.066.705	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -48.401	-

Uitgaven en Ontvangsten		
Tolerantie (F+O)	€ 122.001	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 130	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 130	0,00%
Tolerantie overschreden (deugdelijke weergave)	Nee	-

48

Begrotingsartikel 8 - Internationaal beleid

Verplichtingen		
Begroot	€ 8.573	-
Verantwoord	€ 8.673	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -100	-
Tolerantie (F+O)	€ 867	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 16.969	-
Verantwoord	€ 15.704	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 1.265	-

Ontvangsten		
Begroot	€ 99	-
Verantwoord	€ 754	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -655	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 17.068	-
Verantwoord	€ 16.458	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 610	-
Tolerantie (F+O)	€ 1.646	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

49

Begrotingsartikel 9 - Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid

Verplichtingen		
Begroot	€ 437.534	-
Verantwoord	€ 366.525	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 71.009	-
Tolerantie (F+O)	€ 15.000	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 859	0,23%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 859	0,23%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-

Verplichtingen		
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 437.534	-
Verantwoord	€ 343.509	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 94.025	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 0	-
Verantwoord	€ 8.576	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -8.576	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 437.534	-
Verantwoord	€ 352.085	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 85.449	-
Tolerantie (F+O)	€ 15.000	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Begrotingsartikel 11 - Studiefinanciering

Verplichtingen

Verplichtingen		
Begroot	€ 4.039.626	-
Verantwoord	€ 4.150.351	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -110.725	-
Tolerantie (F+O)	€ 124.511	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 4.039.626	-
Verantwoord	€ 4.150.351	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -110.725	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 763.301	-
Verantwoord	€ 737.384	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 25.917	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 4.802.927	-
Verantwoord	€ 4.887.735	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -84.808	-
Tolerantie (F+O)	€ 146.632	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 4.879	0,10%

Uitgaven en Ontvangsten		
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 41	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 4.920	0,10%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

52

Begrotingsartikel 12 - Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

Verplichtingen		
Begroot	€ 115.298	-
Verantwoord	€ 105.925	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 9.373	-
Tolerantie (F+O)	€ 10.592	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 115.298	-
Verantwoord	€ 105.925	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 9.373	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 6.189	-

Ontvangsten		
Verantwoord	€ 4.709	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 1.480	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 121.487	-
Verantwoord	€ 110.634	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 10.853	-
Tolerantie (F+O)	€ 11.063	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 6.450	5,83%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 6.450	5,83%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Begrotingsartikel 13 - Lesgelden

Verplichtingen		
Begroot	€ 7.000	-
Verantwoord	€ 7.005	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -5	-
Tolerantie (F+O)	€ 700	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Verplichtingen		
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 7.000	-
Verantwoord	€ 7.005	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -5	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 223.529	-
Verantwoord	€ 205.687	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 17.842	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 230.529	-
Verantwoord	€ 212.692	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 17.837	-
Tolerantie (F+O)	€ 15.000	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Begrotingsartikel 14 - Cultuur

Verplichtingen		
Begroot	€ 983.643	-

Verplichtingen		
Verantwoord	€ 819.023	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 164.620	-
Tolerantie (F+O)	€ 24.571	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 365	0,04%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 1.700	0,21%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 2.065	0,25%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 789.155	-
Verantwoord	€ 704.732	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 84.423	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 1.945	-
Verantwoord	€ 9.613	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -7.668	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 791.100	-
Verantwoord	€ 714.345	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 76.755	-
Tolerantie (F+O)	€ 21.430	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%

Uitgaven en Ontvangsten		
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Begrotingsartikel 15 - Media

Verplichtingen		
Begroot	€ 875.893	-
Verantwoord	€ 886.504	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -10.611	-
Tolerantie (F+O)	€ 26.595	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 876.224	-
Verantwoord	€ 892.936	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -16.712	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 190.500	-
Verantwoord	€ 193.542	-

Ontvangsten		
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -3.042	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 1.066.724	-
Verantwoord	€ 1.086.478	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -19.754	-
Tolerantie (F+O)	€ 32.594	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

57

Begrotingsartikel 16 - Onderzoek en wetenschapsbeleid

Verplichtingen		
Begroot	€ 811.107	-
Verantwoord	€ 859.762	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -48.655	-
Tolerantie (F+O)	€ 25.793	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Uitgaven		
Begroot	€ 885.520	-
Verantwoord	€ 891.076	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -5.556	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 101	-
Verantwoord	€ 4.334	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -4.233	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 885.621	-
Verantwoord	€ 895.410	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -9.789	-
Tolerantie (F+O)	€ 26.862	3,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Begrotingsartikel 25 - Emancipatie

Verplichtingen		
Begroot	€ 7.620	-
Verantwoord	€ 8.875	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -1.255	-
Tolerantie (F+O)	€ 888	10,00%

Verplichtingen		
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 15.494	-
Verantwoord	€ 13.408	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 2.086	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 0	-
Verantwoord	€ 21	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -21	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 15.494	-
Verantwoord	€ 13.429	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 2.065	-
Tolerantie (F+O)	€ 1.343	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%

Uitgaven en Ontvangsten		
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Begrotingsartikel 91 - Nominaal en onvoorzien

Verplichtingen		
Begroot	€ -818	-
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -818	-
Tolerantie (F+O)	€ 0	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ -818	-
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -818	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 0	-
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 0	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ -818	-
Verantwoord	€ 0	-

Uitgaven en Ontvangsten		
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -818	-
Tolerantie (F+O)	€ 0	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Begrotingsartikel 95 - Apparaatskosten

Verplichtingen		
Begroot	€ 245.973	-
Verantwoord	€ 260.103	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -14.130	-
Tolerantie (F+O)	€ 15.000	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 6.216	2,39%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 6.216	2,39%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 245.973	-
Verantwoord	€ 260.103	-

Uitgaven		
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -14.130	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 567	-
Verantwoord	€ 5.101	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -4.534	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 246.540	-
Verantwoord	€ 265.204	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -18.664	-
Tolerantie (F+O)	€ 15.000	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 10	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 944	0,36%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 954	0,36%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Totaal begrotingsartikelen

Verplichtingen		
Begroot	€ 34.534.829	-
Verantwoord	€ 36.110.827	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -1.575.998	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 257.955	0,71%
Tolerantie (F)	€ 361.108	1,00%

Verplichtingen		
Tolerantiegrens overschreden (F)	Nee	-
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 15.200	0,04%
Tolerantie (O)	€ 1.083.325	3,00%
Tolerantiegrens overschreden (O)	Nee	-
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 273.155	0,76%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 4.237	0,01%
Tolerantie (F)	€ 361.108	1,00%
Tolerantiegrens overschreden (F)	Nee	-
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Tolerantie (O)	€ 1.083.325	3,00%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 4.237	0,01%
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 35.543.090	-
Verantwoord	€ 36.416.666	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -873.576	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 28.925	0,08%
Tolerantie (F)	€ 364.167	1,00%
Tolerantiegrens overschreden (F)	Nee	-
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 8.695	0,02%
Tolerantie (O)	€ 1.092.500	3,00%
Tolerantiegrens overschreden (O)	Nee	-
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 37.620	0,10%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 1.064	0,00%
Tolerantie (F)	€ 364.167	1,00%

Uitgaven en Ontvangsten		
Tolerantiegrens overschreden (F)	Nee	-
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Tolerantie (O)	€ 1.092.500	3,00%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 1.064	0,00%

64

6.2 Baten-lastendiensten

Nationaal Archief

Baten		
Begroot	€ 27.593	-
Verantwoord	€ 29.980	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -2.387	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 550	1,83%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 30	0,10%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 580	1,93%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Bijdrage moederdepartement		
Begroot	€ 22.765	-
Verantwoord	€ 28.335	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -5.570	-

Dienst Uitvoering Onderwijs

Baten		
Begroot	€ 231.668	-

Baten		
Verantwoord	€ 288.181	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -56.513	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 2.229	0,77%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 2.229	0,77%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Bijdrage moederdepartement		
Begroot	€ 207.766	-
Verantwoord	€ 258.405	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -50.639	-

Totaal baten

Baten		
Begroot	€ 259.261	-
Verantwoord	€ 318.161	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -58.900	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 2.779	0,87%
Tolerantie (F)	€ 15.000	-
Tolerantiegrens overschreden (F)	Nee	-
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 30	0,01%
Tolerantie (O)	€ 15.000	-
Tolerantiegrens overschreden (O)	Nee	-
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 2.809	0,88%

Baten			66
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%	
Tolerantie (F)	€ 15.000	-	
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%	
Tolerantie (O)	€ 15.000	-	
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%	

6.3 Saldibalans

67

Museaal aankoopfonds

Saldibalans		
Verantwoord	€ 33.917	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -33.917	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Risicopremie Garantstelling

Saldibalans		
Verantwoord	€ 5.876	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -5.876	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 3 - Liquide middelen

Saldibalans		
Verantwoord	€ 333	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -333	-

Saldibalans		
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 5 - Uitgaven buiten begrotingsverband

Saldibalans		
Verantwoord	€ 3.597	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -3.597	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 6 - Ontvangsten buiten begrotingsverband

Saldibalans		
Verantwoord	€ 1.363	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -1.363	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalans		
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 7 - Openstaande rechten

Saldibalans		
Verantwoord	€ 178.436	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -178.436	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 8 - Extra-comptabele vorderingen

Saldibalans		
Verantwoord	€ 21.313.716	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -21.313.716	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 2.797	0,01%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 2.797	0,01%

Saldibalanspost 9 - Extra-comptabele schulden

70

Saldibalans		
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 0	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 10 - Voorschotten

Saldibalans		
Verantwoord	€ 5.963.909	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -5.963.909	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 19.748	0,33%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 31.598	1%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 51.346	0,86%

Saldibalanspost 11 - Garantieverplichtingen

Saldibalans		
Verantwoord	€ 2.575.680	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -2.575.680	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%

Saldibalans		
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 12 - Openstaande verplichtingen

Saldibalans		
Verantwoord	€ 25.753.393	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -25.753.393	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 3.715	0,01%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 3.715	0,01%

Saldibalanspost 13 - Deelnemingen

Saldibalans		
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 0	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%

Saldibalans		
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

72

Totaal saldibalans

Saldibalans		
Verantwoord	€ 55.830.220	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -55.830.220	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Tolerantie (F)	€ 558.302	1,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Tolerantie (O)	€ 1.674.907	3,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 26.260	0,05%
Tolerantie (F)	€ 558.302	1,00%
Tolerantiegrens overschreden (F)	Nee	-
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 31.598	0%
Tolerantie (O)	€ 1.674.907	3,00%
Tolerantiegrens overschreden (O)	Nee	-
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 57.858	0,10%

6.4 Afgerekende voorschotten

Totaal afgerekende voorschotten 2013

Totaal afgerekende voorschotten		
Verantwoord	€ 4.328.385	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -4.328.385	-
Tolerantie (F+O)	€ 129.852	3,00%

Totaal afgerekende voorschotten			73
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 3.348	0,08%	
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 160.693	3,71%	
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 164.041	3,79%	
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Ja	-	
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%	
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%	
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%	